

Kreditní práce pro předmět Historie VŠ sportu a TV na vysokých školách (ČVUT)

PaedDr. Zdeněk Valjent

2008

Osnova:

1. Období Rakouska- Uherska
2. Vznik ČR a začátky VS v novém státě
3. Období první republiky
 - a) dvacátá léta
 - b) třicátá léta
4. Období socialismu
5. Od sametové revoluce do současnosti

1. Období Rakouska- Uherska

Počátky založení Českého vysokého učení technického se váží k datu 1705, kdy fortifikační odborník Christian Josef Willenberg požádal císaře Leopolda, aby směl „šest osob stavu panského, čtyři rytířského a dva měšťského vyučovati v umění inženýrském“. Až syn císaře Leopolda, císař Josef I., který jej na trůnu vystřídal, zaslal 18. 1. 1707 českým sněmovním komisařům reskript, ve kterém s Willenbergovým návrhem souhlasí a poroučí jej projednat (1). Z různých důvodů k tomu dlouhou dobu nedošlo; v říjnu 1716 tedy Willenberg svou žádost zopakoval (českým stavům i císaři Karlu VI.) a po císařské urgenci byla konečně 9. listopadu 1717 dekretem českých stavů ustanovena Willenbergova profesura (první inženýrská profesura ve střední Evropě) a 7. ledna 1718 začala výuka. Zpočátku učil Willenberg ve svém bytě v dnešní Mostecké ulici pouhých dvanáct studentů (šest svobodných pánů, čtyři rytíře a dva měšťany, každoročně jmenované na návrh zemských stavů), postupně však studentů přibývalo (v roce 1779 jich bylo kolem 200) a výuka se přestěhovala do vhodnějších prostor. Zpočátku byla výuka zaměřena zejména na vojenství (kromě opevňování se vyučovalo zeměměřictví, kartografie, odvodňování či mechanismy zvedání těžkých břemen), což bylo i jednou z hlavních císařových motivací pro zavedení výuky (2).

***Před rokem 1907 nebyl organizován na českých vysokých školách v Praze žádný samostatný tělovýchovný program.** Všichni sportující studenti se účastnili již od dob Tyršových cvičení v Sokole. Bylo to dozajista umocněno také tím, že Dr. Miroslav Tyrš, tvůrce a zakladatel českého Sokolstva, byl v letech 1881- 84 docentem vysoké školy*

technické, kde jako první začal přednášet „dějiny umění výtvarných“(3). Také vzrůstal počet studentů v klubech, jako byla S.K. Slavia a S.K. Smíchov a v některých klubech tenisových a šermířských. V roce 1907 byla mezi studentstvem zaznamenána snaha o zvýšení počtu sportujících a na základě toho byl proveden s pomocí Č. O. S. a Svazu československého studentstva soupis studentstva v sokolských jednotách (zejména pražských) a ve sportovních klubech. Napočteno bylo 550 studentů cvičících v Sokole a na 350 studentů zabývajících se kopanou, tenisem, lehkou atletikou, šermem a turistikou. V roce 1907 se konal Všesokolský slet a při té příležitosti bylo na Slovanském ostrově uspořádáno veřejné cvičení studentů-Sokolů a také přednáška E. Chaloupeckého „o Sokolstvu“. V tomto období vzrůstal počet studentů v tělocvičných jednotách i ve sportovních klubech. V roce 1909 bylo poprvé uspořádáno studentské utkání „Univerzita – Technika“ v lehké atletice, v dalších letech pak i v kopané a šermu.

V roce 1909 mohl počet studentů v Praze i na venkově čítat již 800 v sokolských jednotách a 450 ve sportovních klubech (4).

Počátky organizovaného vysokoškolského sportu na českých vysokých školách v Praze se sluší hledat až v činnosti dvou osobností- profesora A. Křištofa a profesora Františka Smotlachy.

Roku 1908 se stal univerzitním učitelem sportovních her profesor A. Křištof, který vedl pražské studentstvo ke sportovním hrám a cvičením (5). Nejvíce propagoval mezi studentstvem házenou, neboť se hodila i pro dívky a byla náhradou v té době zakazované kopané a také tenis. Další jeho snahou bylo, aby Nauka o tělesné výchově se stala rovnocenným oborem na filosofické fakultě, z něhož by bylo možno skládat i přísné doktorské zkoušky (rigorósa). Chtěl být prvním doktorem tohoto oboru a připravoval se na tyto zkoušky studii literárními i praktickými včetně absolvování sokolského cvičitelského kurzu v létě 1908. Jeho snahy zastavila tragická smrt v roce 1909.

Na jeho místo „učitele sportovních her při české univerzitě v Praze“ **byl jmenován dnem 1.4.1910 Dr. František Smotlacha**, který se tak stává pro další mnohá léta vůdčí osobností v české vysokoškolské tělovýchově(4, 5, 6). Rozhodl se za podpory profesorského sboru filozofické a později přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy jakožto i Českého vysokého učení technického položit tělesnou výchovu na českých vysokých školách v Praze na široký základ všech vhodných prostředků tělovýchovných a poskytnout ji pokud možno největšímu počtu studentstva.

I když působištěm Dr. Smotlachy byla Karlova univerzita, ***ke cvičení se přihlásili i posluchači techniky. Učitel je přijal***, neboť sami doposud nic neměli a počítal s nimi jako

s důležitou součástí budoucího Vysokoškolského sportu. Navíc mezi nimi bylo mnoho vynikajících borců v různých odvětvích a mnozí z nich byli i dobrými vůdci a cvičiteli. Šlo mu také o společnou práci obou českých vysokých škol v tělesné výchově a sportu, jakož i o výchovný, vzájemně se doplňující vliv obou směrů vysokoškolského studia (6).

Kromě již doposud popularizovaných házené a tenisu přibírá proto ještě v roce 1910 do své působnosti ještě lehkou atletiku, zimní sporty, turistiku, kopanou a tělocvik pod širým nebem. Postupně pak přibírá ještě tělocvik a lehkou atletiku v zimní tělocvičně, skauting a táboření (1912), vodní skauting a hokej (1913), prázdninové práce (1914). Tím, že do řad sportujících studentů univerzity přibírá i posluchače techniky, vzniká tak „**Vysokoškolský sport**“ (4).

Zpočátku se cvičení konala na hřišti „Spolku pro pěstování her české mládeže v Praze“, které se nacházelo na Letné. Hřiště bylo univerzitě propůjčováno teprve po hrách ostatní mládeže spolu i s některým sportovním náradím; peněžitých prostředků nebylo žádných (5). Přesto se profesoru Smotlachovi podařilo v roce 1910 organizovat 80 studentů české univerzity a techniky (součet ve všech odborech byl 163, počet oddílů a odborů 6, počet vůdců a cvičitelů 8), v roce 1911 pak 96 studentů (206, 7, 9). Také kvůli zavedení zimního cvičení v roce 1912 v tělocvičně gymnázia v Praze 2, Křemencově ulici po dva večery v týdnu, stoupl počet sportujících studentů v tomto roce již na 470 (715, 12, 20) a v roce 1913 dokonce 540 (783, 30, 32). Roku 1912 je učiteli poprvé vídeňskou vládou poskytnuta na sportovní činnost vysokoškolského studentstva v Praze částka 1 000 K, což bylo 5% z celé rozpočtové položky určené tělesné výchově v Rakousku (20 000 K). Např. veslařskému oddílu německého studentstva v Litoměřicích byla poskytnuta dotace 2 000 K(6).

V tomto období jsou organizovány tyto činnosti(5):

1. Tělocvik

Zaveden byl v zimním semestru 1912/13 a konán spolu s lehkou atletikou v tělocvičně gymnázia v Křemencově ulici po 2 večery v týdnu. Cvičeno bylo ve dvou oddílech, pro pokročilé a začátečníky. Dr. Smotlachovi pomáhal cvičitelský sbor.

2. Lehká atletika

Pěstována od roku 1910; cvičeno bylo v létě a na podzim 4 x týdně na večer na Vendelínce. Každoročně se konaly závody Univerzita – Technika vždy na hřišti S.K. Slavia na Letné.

V zimě se trénovalo spolu s tělocvikem v Křemencově ulici; také zde byl k ruce učitelův cvičitelský sbor.

3. Tenis (Lawn- tennis)

Pěstován také od roku 1910. Od roku 1912 se stal ve vysokoškolském sportu cvičením nejvíce navštěvovaným. K dispozici po 4- 5 kurtech na Letné a na Vendelínce a hráno tu bylo po celý den za příznivého počasí v létě a na podzim. Každému posluchači umožněno hrát 4 x týdně (8 hodin). Od roku 1912 každoročně uspořádán Přebor vysokých škol a turnaj Univerzita- Technika. Cvičení i turnaje konány za pomoci četného cvičitelského a pořadatelského sboru studentského.

4. Hry velikým míčem (kopaná, házená)

Trénovány byly na dvou hřištích- na Letné od roku 1910 a na Vendelínce od roku 1912. Sestavovaná byla mužstva podle studijních oborů: právníci, technici, medicí. Jedno i dvě samostatná mužstva vyjížděla po celé letní období do venkovských měst k zápasům. Tradičními se staly fotbalové zápasy Univerzita- Technika, konané vždy na hřišti S.K. Slavia na Letné. Jednotlivá mužstva kopané i házené si vedla vlastní studentský cvičitelský sbor.

5. Hokej (hockey)

Začal se pěstovat na zemi i na ledě v zimním semestru 1913/14. Pravidelně ve dvou mužstvech.

6. Bruslení, krasobruslení

Zavedeno v zimním semestru 1913/14 jako náhrada za sportovní hry z letního období. Za tím účelem bylo najato matiční kluziště „Na hradbách“ na Královských Vinohradech.

7. Skaut, vycházky do přírody

Skautování bylo zavedeno již na jaře roku 1912. Byly opatřeny stany. Každý týden vyjížděla 1- 2 výpravy do okolí Prahy, pod vedením učitele a jeho zástupců. O prázdninách konány delší výpravy. Tak vznikly i první počátky vodního skautu u nás. Již roku 1912 podniknuty 2 výpravy z Českých Budějovic do Prahy, jedna na vorech, druhá na lodích. Byl to ovšem skauting dospělých, tudíž jiný než výchovný systém skautský pro mladší mládež.

8. Zaměstnání vysokoškolského studentstva o prázdninách

Připojeno v létě 1914. Studenti si měli o prázdninách vydělávat ne kondicemi, nýbrž pracemi tělesnými, případně dozorem na polní a letní práce, jednatelstvím s uměleckými předměty apod.

9. Přednášky o tělesné výchově

Od roku 1912 byly konány pravidelné přednášky po 1- 2 hodinách týdně pod názvem „Základy tělesných cvičení“. Založením sportovní knihovny pro studentstvo v roce 1911/12 byla tato učitelova vzdělávací snaha vydatně podporována.

10. Kurz pro vedení mládeže

Aby učitel vyhověl četným žádostem posluchačů a učitelů především z filozofické fakulty, uspořádal v letech 1912- 14 zvláštní kurz pro vedení her mládeže, jenž obsahoval praktická cvičení i teoretické přednášky.

První utkání Univerzita vers. Technika v lehké atletice se uskutečnilo v roce 1909.

Dochovaly se výsledky 2. utkání z roku 1912, které se konalo na hřišti SK Slavie za účasti 19 atletů(6) :

100 m: 1.Novák T, 12 vt.; 2.Šmíd T; 3. Černý U. – 200 m: 1. Brož U, 25,4 vt.; 2.Novák T; 3. Váně T. – Oštěp: 1.Burýšek U, 44,10; 2.Váně T, 36,50; 3.Bledý T, 24,60. - Disk: 1.Burýšek U, 26,40; 2.Bledý T, 25,15; 3.Váně T, 22,60. - Koule: 1.Kovář V, 9,07; 2.Burýšek U, 7,46. - 800 m: 1.Tišler U, 2:18,4; 2.Macháček T. - Skok vysoký: 1.Brož U, 153 cm; 2.Kovář U, 143 cm. - 1500 m: 1.Bledý T, 4:59,8. - Skok o tyči: 1.Šmíd U, 270 cm; 2.Burýšek U, 270 cm. – 4 x 100 m: 1. Univ. 52,2. Zvítězila s převahou Univerzita.

Utkaní v kopané skončilo nerozhodně 3 : 3 (1:2).

Přehled počtu zapsaných studentů v letech 1912 - 1914

(čísla vzata u posluchačů univerzity z úředních výkazů kvestury, u posluchačů techniky ze zápisních listů)

Zimní semestry

Tabulka č. 1 – Počet zapsaných studentů v zimním semestru v letech 1912 až 1914 (5)

Zimní semestr		1912/13			1913/14		
Sport	Univerzita	Technika	Všichni	Univerzita	Technika	Všichni	
Tělocvik	0	0	0	29	23	52	
Lehká atletika	56	37	93	15	17	32	
Tenis	69	48	147	78	60	138	
Kopaná,házená,hokej	39	23	62	27	23	50	
Bruslení,krasobruslení	35	0	35	18	25	43	
Skauting a vycházky	30	27	57	43	32	75	
Přednášky- Zákl. TV	43	0	43	8	24	32	
Kurz vedení her	47	0	47	22	9	31	
Úhrnem	319	135	454	250	203	453	

Letní semestry

Tabulka č. 2 – počet zapsaných studentů na letní semestr v letech 1912 až 1914 (5)

Letní semestr	1912			1913			1914		
	Univ.	Tech.	Vš.	Univ.	Tech.	Vš.	Univ.	Tech.	Vš.
Sport									
Tělocvik	0	0	0	25	0	25	40	15	55
Lehká atletika	88	46	134	42	41	83	41	41	82
Tenis	141	101	242	181	120	301	209	130	339
Kopaná, házená, hokej	76	82	158	41	62	112*	43	60	103
Skauting a vycházky	41	20	61	54	10	64	52	32	86*
Zaměstnání o prázdninách	0	0	0	0	0	0	41	46	87
Přednášky - teorie	0	0	0	0	0	0	31	32	53*
Kurz pro vedení her	51	0	51	28	22	50	0	0	0
Úhrnem	397	249	656	380	255	655	457	366	823

* Nesouhlasí počty (pozn. autora)

Tabulka č. 3 - Přehled docházky na tenisových cvičeních – letní semestr 1914 (4)

Den	6- 8 hod	8- 10	10- 12	12- 3	3- 5	5- 7	7-9	Celkem
Pondělí	51	18	8	10	44	22	54	201*
Úterý	52	18	8	8	48	30	52	206*
Středa	48	17	8	10	30	10	50	173
Čtvrtek	52	20	4	6	40	28	51	201
Pátek	30	24	4	4	44	28	53	203*
Sobota	49	38	28	10	28	20	52	225
Neděle	45	62	40	4	42	40	38	271
Průměr	50	22**	8**	8	39	23	54	211*

* Nesouhlasí počty (poznatek autora)

** „průměrná návštěva v dopoledních hodinách počítána pro všední dny kromě soboty“

Tělesná cvičení o prázdninách(5)

Aby tělesná výchova studentstva, které pobývá o prázdninách v Praze byla zachována, byla jim poskytnuta možnost navštěvovat hřiště a cvičit pod dohledem cvičitelů z řad studentů. Za tím účelem byly vydány legitimace, které opravňovaly ke vstupu na hřiště. Na záruku bylo zapůjčováno i náradí. Pěstoval se tenis, kopaná, hokej, lehká atletika. Roku 1912 bylo vydáno 38 legitimací, r. 1913 pak 40 legitimací a roku 1914 již 85 legitimací.

Vedení a řízení cvičení

Cvičitelké sbory byly sestaveny pro každý obor. Jejich členové byli dvojí. Jednak samostatní vůdcové cvičení a výprav kopané, tenisu, házené, skautu, kapitáni fotbalových mužstev, vrchní pořadatelé závodů tenisových, lehkootletických a v kopané. Takových bylo v roce 1910 – 1; 1912 – 2; 1913 – 6 a v roce 1914 již 12.

Dále tu byli cvičitelé pomáhající při výcviku v tělocviku, v lehké atletice, tenisu; soudcové při tenisu a kopané; pořadatelé při lehké atletice i studenti činní při správní práci (5).

Seznam členů cvičitelského sboru – techniků(5):

Anděl Václav (kopaná 1912- 14); Bleha Josef (atletika 1914), Bradáček Jaroslav (kopaná 1913- 14), Brandejs Karel (kopaná 1913- 14), Červený František (kopaná 1914), Duban František (kopaná 1914), Hájek Jaroslav (tenis 1913- 14), Hájek Vladimír (skaut 1912- 14), Hořejší Jaroslav (kopaná 1912- 14), Jehlička Zdeněk (kopaná 1913), Jekrle (tenis 1914), Knot Václav (kopaná 1914), Kolář Václav (1914), Kolínský Josef (1912- 14), Liska Vladimír (tenis 1913- 14), Marek Stanislav (1912- 14), Marvan Josef (atletika 1912- 14), Medek Karel (kap. Techniky, kopaná 1912- 13), Meinhart Antonín (1914), Mollenda Václav (tenis, skaut 1912- 14), Pecka Václav (kopaná 1914), Pik Karel (tenis 1913), Plaček Adolf (tenis, kopaná 1913- 14), Reiszahn (hokej 1914), Slach Karel (tenis, skaut 1912- 14), Šulc Václav (kopaná 1914), Tichý (skaut, tenis 1912- 14), Uher František (tenis 1913), Valenta Antonín (kopaná 1913-14), Váně (atlet. 1912- 13), Vejborný (tenis 1913), Vojáček Václav (tenis, skaut 1913- 14), Zakouřil Josef (kopaná 1914), Zoubek Al. (skaut 1912).

Práce správní

Abychom si mohli udělat obrázek, kolik času a úsilí vyžadovala správa celé výše uvedené činnosti, kterou Dr. Smotlacha vykonával zdarma (publice), jen část agendy. Jen v letním semestru 1914 bylo přijato 140 dopisů a různých podání, odesláno bylo 960. Vydáno bylo 522 legitimací. Do časopisů bylo odesláno 352 zpráv včetně dopisů. Od tohoto roku již mu pomáhala několik členů cvičitelského sboru.

Protože techniků bylo ve VS vždy velké procento, žádal profesorský sbor české techniky před 1.světovou válkou třikrát na vídeňském ministerstvu zřízení placeného lektorátu tělesné výchovy pro Dr. Smotlachu, ale bez výsledku. Povoleno bylo jen lektorát neplacený.

Dlužno zde podotknout, že Dr. Smotlacha pracoval po celý čas ve vysokoškolském sportu zdarma. Živil se jako učitel na střední škole. K vedení a řízení celé instituce univerzitního sportu a tělocviku dostal od roku 1914 ze střední školy poloviční dovolenou (5). Sídlem VS byl před válkou i po válce byt Dr. Smotlacha na adrese Královské Vinohrady, Kolínská 18. Učitel zde dával k dispozici svoji pracovnu, jež byla zároveň úřadovnou VS, dále předsíň, jež byla čekárnou a skladištěm. Za skladiště sloužil dále sklep a hlavně půda, kde byly uloženy lyže, sáně, koše s náradím apod. (6).

2. Vznik ČR a začátky VS v novém státě

V době války tělesná cvičení vysokoškoláků ustala. „Učitel odešel do pole“ (5). Teprve po svém návratu z vojny zahájil v letním semestru 1918 opět svoji činnost. Doba však byla velice obtížná. Nebylo peněz na nájem hřiště a kluziště, ani na zaopatření náradí, jehož ceny vzrostly nejméně desetkrát. Dotace 1 000 K již nebyla vídeňskou vládou vyplacena. Cvičení bylo přeci jen umožněno propůjčením hřiště Spolkem pro pěstování her české mládeže v Praze. Učitel byl v té době opět úplně zaměstnán na střední škole, kde působil na dvou ústavech. V tuto dobu hlásilo se ke sportovní činnosti málo studentů. Cvičení v tenisu se zúčastnilo 53 studentů, ve hrách velkým míčem 14 a přednášek rovněž 14 posluchačů.

V zimním semestru 1918/19 se objevil velice slibný zájem o tělesná cvičení, který byl podpořen i říjnovým politickým převratem. Ten poskytl Dr. Smotlachovi možnost, aby uplatnil svoje plány na vybudování tělesné výchovy pro posluchačstvo českých vysokých škol v Praze. Proto již koncem roku 1918 předložil ministerstvu školství a národní osvěty prostřednictvím sboru Filozofické fakulty Karlovy univerzity podrobný program a plán tělesné výchovy studentstva na českých vysokých školách v Praze. Tento plán byl profesorským sborem FF UK schválen a na jeho podnět zařazena do rozpočtu položka na podporu vysokoškolského sportu. Program podpořil i Svaz Českosl. Studentstva a *na podzim roku 1919 i profesorský sbor České vysoké školy technické v Praze, který jej též předložil na zmíněné ministerstvo*(5).

Zdokonalený program tělesné výchovy na českých vysokých školách v Praze byl podán Dr. Smotlachou poprvé v prosinci 1918 a je obsažen celkem na 15 stránkách. Týká se těchto oblastí:

- zdůvodnění důležitosti pravidelných tělesných cvičení pro vysokoškolské posluchače university a techniky;
- program je připraven pro všechny a zacílen i na nemajetné, venkovské a netalentované studenty;
- výchovné prostředky tvoří jednotný všestranný metodický celek, kam zahrnuje tělocvik, sport a hry;
- do komplexu tělovýchovných činností patří: tělocvik podle sokolské metody doplněný lehkou atletikou, lehká atletika (tělocvik prostý), sportovní hry (tenis, kopaná, házená, hokej), zimní sporty (bruslení, krasobruslení, hokej na ledě, lyžování, sáňkování), vodní sporty (koupání, plavání, veslování, výpravy na našich řekách), skauting (život v přírodě, vycházky do přírody,

studentské cestování, prázdninová studentská zaměstnání), přednášky o tělesných cvičeních, čítárna a knihovna pro posluchače a učitele;

- budování nové zimní tělocvičny doplněné o přidružené místnosti (síně pro cvičení v lehké atletice, šermírna, šatny, přednášková síň, pracovna a úřadovna, knihovna, čítárna, skladiště na nářadí, důkladné sprchy, byt školníkův);
- hřiště pro sportovní hry, lehkou atletiku a tělocvik pod širým nebem o rozměrech 140 x 160 m (zahrnuje v sobě: hřiště na kopanou 100 x 50 m, atletickou dráhu a místa pro vrhy a skoky, 8- 10 tenisových dvorců, místo kryté střechou pro nepříznivé počasí, letní cvičiště pro tělocvik opatřené nářadím, šatny, čítárna, síň poradní pro cvičitelský sbor a přednášky, sprchy, byt pro školníka);
- kluziště jako cvičiště pro zimní sporty;
- plovárna a loděnice (sloužila by i veřejnosti);
- tělesná cvičení studentek (cvičení vhodná k koedukaci a cvičení vedená samostatně jen pro studentky;
- reprezentace vysokoškolského tělocviku a sportu (veřejná vystoupení, závody Univerzita-Technika v lehké atletice, kopané a tenisu, v budoucnu i v plavání a veslování);
- pedagogické vedení a správa (jednotné řízení odborného učitele, který má k dispozici dobrovolný cvičitelský sbor studentský, cvičitele z řad profesorů, soudcovský sbor, pořadatele, rozhodčí, kapitány družstev, vůdce výprav);
- připomínka, aby podobná instituce tělocviku a sportu byla zřízena i na české technice v Praze ve spojení s univerzitou zvláště v případě, že by budovy ústavů zůstaly roztroušeny po celé Praze (výhody: úspora nákladů, velká návštěvnost studentů techniky, lepší provázanost a konkurence, navýšení sportovišť);
- učitel by měl mít úplnou dovolenou z úvazku na střední škole;
- tělesná cvičení by měla být vyučována i na nově projektované univerzitě v Brně a také na univerzitě na Slovensku (5).

Letní semestr 1918/19

V letním semestru 1918/19 se počínala tělesná výchova vysokoškoláků opět rozvíjet. Překážkou však byla nemoc učitele, nevyplacená státní dotace a tudíž i fakt, že musel vyučovat plný úvazek na střední škole. O vzrůstajícím zájmu studentstva o tělesný výcvik v této době svědčí počet studentů zapsaných na konci května a pak na konci června 1919.

Tabulka č. 4 – přehled počtu zapsaných posluchačů v létě 1919(5)

Období		květen			červen	
Škola	Univerzita	Technika	Všichni	Univerzita	Technika	Všichni
Tělocvik	56	62	118	98	135	233*
Lehká atletika	18	35	53	35	41	76
Tenis	73	61	134	120	103	223
Kopaná, házená, hokej	21	37	58	40	62	102
Skauting, vycházky	12	15	27	21	30	51
Přednášky	40	32	72	40	32	72
Úhrnem	220	242	462	354*	403*	757*

* špatně sečtené položky (poznatek autora)

Školní rok 1919/20

-značí nový rozvoj tělesné výchovy na českých vysokých školách v Praze. Dr.

Smotlachovi se dostalo úplné dovolené a také dotace. **Byl jmenován i lektorem tělesné výchovy na české technice(5)**. Ministerstvem mu byl schválen výše uvedený program a mohl jej začít rozvíjet. V tomto školním roce pak byl realizován následující program činnosti.

1. Přednáška- konala se 2 hodiny týdně a učivo bylo podáno v souvislém cyklu.

Návštěvnost byla slušná.

2. Tělocvik (pravidelný tělesný výcvik) byl konán zvlášť pro posluchače a pro posluchačky. Konal se 3 x týdně od 17,45 do 21,30; v úterý a pátek v tělocvičně reálného gymnázia v Křemencově ulici a ve čtvrtek v tělocvičně gymnázia na Královských Vinohradech v Hálkově třídě. Posluchači byli rozděleni podle výcviku do 2- 6 družstev (děvčata do 3 družstev), jež vedli cvičitelé.

3. Lehká atletika- v zimě konána v tělocvičně 2 x týdně při tělocviku; na podzim, na jaře a v létě jednak na dvoře reálného gymnázia v Křemencově ulici, jednak na hřišti Spolku pro přestování her české mládeže na Floře. V létě se trénovalo od 6 do 9 hodin ráno každodenně, v pondělí a ve čtvrtek vždy odpoledne a večer. Ve středu se účastnily cvičení i dívky. K výcviku bylo půjčováno potřebné nářadí včetně střevíců na běh. V červnu byly uspořádány na hřišti S.K. Slavia na Letné závody za účasti 146 závodníků.

4. Box- byl cvičen po 2 večery v pondělí a ve středu od 18 do 20 hodin v tělocvičně gymnázia na Královských Vinohradech v Hálkově třídě. Bylo zakoupeno potřebné náčiní, rukavice a míče. V červnu vybojovaly 4 dvojice exhibiční zápas na hřišti S.K. Slavia.

5. Zimní sporty. Mírná zima způsobila, že se nemohly náležitě rozvinout, i když byla opatřena kluziště na Floře, na Vendelínce a na S.K. Slavii. Legitimace si vyzvedlo jen 50 zájemců. Lépe se dařilo sáňkování, kde bylo sestaveno 5 skupin po 8- 15 posluchačích a

posluchačkách. Lyžování se účastnilo 10 studentů a studentek; byly uspořádány 2 výpravy do Krkonoš.

6. *Tenis*- se trénoval na hřišti na Floře, kde byly najaty 4 dvorce. Hrál se tu od rána do večera i o nedělích a svátcích po celý týden. Největší návštěva byla vždy ráno od 6 hodin, večer a v neděli. Účast byla hojná; rakety byly částečně půjčovány, pokud zůstaly v inventáři z doby předválečné. Byly uspořádány 2 turnaje- podzimní a letní za značného zájmu studentstva.

7. *Kopaná*. Vedle samostatného mužstva vysokoškolského týmu, který trénoval na hřišti S.K. Nusle, bylo sestaveno v létě několik týmů, jež hrály na hřišti Č.A.F. Klubu na Královských Vinohradech proti Olšanům a na Floře. Patřili sem lesníci, medicí, mužstvo studentů Litomyšlských, tým vinohradský, kolej Masarykova aj. V červnu se konal tradiční zápas Univerzita – Technika na hřišti S.K. Slavia za značné účasti obecního. Jedno mužstvo, zmíněný vysokoškolský nuselský tým, vyjíždělo pravidelně po celé letní období k zápasům i na venkov, kde čestně obstálo. K pěstování kopané byl opatřen dvojí úplný úbor a boty pro 2 mužstva.

8. *Házená*- se těšila značnému zájmu studentů i studentek. V zimě se hrálo v tělocvičně, v létě pravidelně ráno na Floře.

9. *Hokej*- byl organizován původně jako hokej lední. Když však sezóna se zkrátila, byl hrán i pozemní. Vysokoškolský hokejový tým Praha sehrál v létě řadu zápasů s vynikajícími mužstvy a nikdy neodešel poražen.

10. *Skauting*- byly organizovány vycházky do přírody spojené s přenocováním, pozorováním přírody, atletikou, hrami apod. Některé oddíly se připojily ke Svazu českých junáků. Zůstalo asi 5 oddílů, které skautovaly i o prázdninách.

11. *Ženský sport*. Účast studentek byla vyšší než před válkou. Tělocvik byl pěstován zvlášť, kdežto hry, zimní sporty a lehká atletika společně s posluchači.

12. *O prázdninách*. Pro sportování vysokoškoláků neplatily žádné prázdniny ani svátky. Cvičilo se stále a bez přerušení včetně neděl. Vánočních a velikonočních svátků se využilo k vycházkám do přírody a k zájezdům do Krkonoš ke cvičením na lyžích. Studenti, kteří v Praze zůstali o hlavních prázdninách, cvičili zejména tenis, kopanou, lehkou atletiku a box. Za tím účelem jim bylo rozpůjčeno i některé nářadí. O celkové docházce svědčí následující tabulka(5).

Tabulka č. 5 – Přehled přihlášek a návštěvy v jednotlivých cvičeních v r. 1919/20 (podle přihlaš. listů odevzdaných učiteli a knihy návštěv)

Vysoká škola(fakulta)	Tělo cvik	L. atletika	Box	Tenis	Kopaná Házená Hokej	Zimní Sport.	Skau ting	Úhrn	Všech jedn.
Práva	40	38	14	60	33	19	10	214	126
Medicína	19	38	18	35	35	16	6	167	100
Filozofie a hosp.	43	37	11	47	29	14	9	190	113
Univerzita	102	113	43	142	97	49	25	571	339
<i>Stroj. a elektr. techn.</i>	<i>84</i>	<i>80</i>	<i>17</i>	<i>69</i>	<i>60</i>	<i>24</i>	<i>15</i>	<i>349</i>	<i>205</i>
<i>Chemie</i>	<i>32</i>	<i>32</i>	<i>9</i>	<i>36</i>	<i>23</i>	<i>9</i>	<i>7</i>	<i>148</i>	<i>101</i>
<i>Stavební</i>	<i>37</i>	<i>37</i>	<i>10</i>	<i>45</i>	<i>32</i>	<i>14</i>	<i>7</i>	<i>182</i>	<i>87</i>
<i>Lesní</i>	<i>11</i>	<i>13</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>23</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>63</i>	<i>38</i>
<i>Zemědělci</i>	<i>30</i>	<i>26</i>	<i>6</i>	<i>38</i>	<i>35</i>	<i>6</i>	<i>11</i>	<i>152</i>	<i>86</i>
<i>Kulturní</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>34</i>	<i>20</i>
<i>Archit. a pozem.</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>7</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>27</i>	<i>10</i>
<i>Obecné odděl.</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>3</i>
<i>Technika</i>	<i>203</i>	<i>198</i>	<i>50</i>	<i>209</i>	<i>190</i>	<i>59</i>	<i>50</i>	<i>959</i>	<i>550</i>
<i>Vys. obch.</i>	<i>46</i>	<i>55</i>	<i>17</i>	<i>64</i>	<i>48</i>	<i>19</i>	<i>10</i>	<i>259</i>	<i>201</i>
Technika a vys. obch.	249	253	67	273	238	78	60	1218	751
Akademie umění	2	4	4	3	4	0	0	17	8
Všech studentů	353	370	114	418	339	127	85	1896	1088
Posluchaček	62	34	0	93	40	27	0	256	134
Všeho studentstva	415	404	114	511	379	154	85	2152	1222
Všech z univerzity	156	128	43	227	130	74	25	775	453
Všech z techniky	206	201	50	214	193	50*	50	964	558
Všech z vys. ob.	51	58	17	73	52	21	10	282	213

Tabulka č. 6 – počet přihlášených studentek ve školním roce 1919/20 (5)

Vysoká škola (fakulta)	Tělocvik	Lehká atletika	Tenis	Házená	Zimní sporty	Všechny	Všech jedn.
Práva	4	3	6	5	2	20	8
Medicína	21	9	18	9	7	64	35
Filosofie a farmacie	20	14	34	14	11	93	51
Hospitantky	9	2	21	5	4	41	20
Technika	3	3	5	3	1	15	8
Vys. obchodní	5	3	9	4	2	23	12
Celkem	62	34	93	40	27	256	134

Tabulka č. 7 – účast studentů na cvičení v jednotl. měsících školního roku 1919/20 (5)

Měsíce	Tělo cvik	Lehká atlet.	Box	Tenis	Kopaná Házenná Hokej	Zimní sporty	Skau ting	Stu dentky	Celkem	Cviči telé
Říjen 1919	120	48	0	81	52	0	10	25	231	22
Listopad	273	50	0	0	25	23	12	10	393	21
Prosinec	151	29	0	0	0	60	15	18	273	24
Leden 1920	189	30	33	0	10	50	19	42	373	24
Únor	275	28	50	0	15	30	27	53	483	28
Březen	196	50	61	0	45	0	40	59	446	29
Duben	199	82	54	60	79	0	38	49	581	35
Květen	253	246	63	250	204	0	41	86	1143	36
Červen	256	297	58	250	208	0	40	85	1194	37
Červenec	0	81	10	94	80	0	30	40	335	12
Prázdniny	0	30	10	60	40	0	30	20	190	9

Aby učitel mohl zvládnout veškeré množství přihlášených studentů, sestavil si k vedení jednotlivých oborů, tak jako před válkou, zvláštní cvičitelské a pořadatelské sbory z studentů obzvláště schopných a pro tělocvik a sport zaujatých. Jen s pomocí těchto kádrů mohl vykonat všechnu práci kolem VS, i když častokrát s potížemi. Do budoucna by chtěl učitel mít k ruce ještě dva placené asistenty a také pro své studenty - cvičitele a pořadatele možnost poskytnutí stipendia. To platilo i pro techniku a vysokou školu obchodní.

Cvičitelské a pořadatelské sbory z řad studentů na technice(5) :

1. Tělocvik – Červinka Jaroslav (chemie); Fantiš Václav (chemie); Formánek Jiří (strojní 1918/20); Hackr Jan (stroj.); Kubice Bedřich (stroj.); Kvapil Josef (stroj.); Ztratil Vladimír (zeměd.); Toušek Bohumil (chemie); Žabka Václav (stav.).

2. Lehká atletika – Dvořák Ferdinand (stav.); Johánek Adolf (lesní); Labík Josef (stroj.); Mayer Ladislav (lesní); Mikšovský Oldřich (lesní); Reif Al. (chemie); Slavík Karel (lesní); Zalabák Jan (stroj.); Žabka Václav (stav.).

3. Box – Richter Antonín (zástupce učitele, strojní); Kočárek Josef (chemie); Weis Quido (cvičitel a hospodář, strojní).

4. Zimní sporty – Kleisl V. (saně, hokej na ledě, stroj.); Kučera Jaroslav (saně, zeměd.); Žatecký Antonín (saně, stroj.).

5. Tenis – Hejdušek Zdeněk (stav., 1918- 20).

6. Kopaná – Benda Jindřich (zeměd.); Druska P. (lesní); Poul Vladimír (zeměd.); Kubíček (chemie); Procházka Bohumil (zeměd.); Slavík Karel (lesní); Spratek Karel (lesní); Šroubek (kapitán Techniky); Husák (archit.).

7. Házená – Fantiš Václav (chemie); Konfuhrer Viktor (chemie); Reil Al. (chemie).
8. Hokej – Kleisl V. (stroj.).
9. Skauting – Pantiš V. (chemie); Květ Bohuslav (strojní); Mayer L. (lesní; Strádal Václav (zeměd.); Šilhavý Josef (zeměd.); Štrupl Milan (zeměd.).

3. Období první republiky

A) Dvacátá léta

V tomto období Dr. Smotlacha postavil na základě důsledků svých programů z roku 1919, 1921 a 1924 schválených jak jednotlivými profesorskými sbory (senáty) tak i ministerstvem *základy celé koncepce vysokoškolského sportu v Praze*. Svou rozsáhlou organizační a výchovnou činností doplněnou svépomocnou činností studentů, profesorských sborů a podporou ministerstva školství během několika let vybudoval ústav, který se svou velikostí i svými pozoruhodnými úspěchy mohl ve všech směrech měřit s podobnými organizacemi na vysokých školách v cizině, ba je v mnohém předčil (4). V roce 1924 se také oba ústavy VS přestěhovaly do nájemného domu čes. vys. učení technického v Praze, Karlovo náměstí č. 18 „U Sedlerů“. Sídlem VS byl před válkou i po válce byt Dr. Smotlacha na adrese Královské Vinohrady, Kolínská 18. Učitel zde dával k dispozici svoji pracovnu, jež byla zároveň úřadovnou VS, dále předsiň, jež byla čekárnou a skladištěm. Za skladiště sloužil dále sklep a hlavně půda, kde byly uloženy lyže, sáně, koše s nářadím apod.

Úkoly a cíle vysokoškolského sportu (4)

1) Vývojový a výcvikový úkol „V.S.“

Jde tu vlastně v první řadě o skutečnou tělesnou výchovu mládeže, tj. především o to, aby mládež vhodnými tělesnými cviky správně dovršila vývoj svých mladých těl ke zdraví, síle, kráse a aby se také po stránce duševní náležitě rozvinula. VS vede celou lidskou bytost k harmonickému souladu těla a duše a chce tak dosáhnout nejenom zdokonalení člověka jako jedince i člena lidské společnosti, nýbrž zajistit jeho zdraví, sílu a výkonnost. Sem patří i dokonalý vývoj smyslů, zejména zraku a sluchu, pro který mají největší vliv sporty v přírodě. I když dědičnost tvoří ve zdatnosti mládeže základní položku, přece jen je jisté, že právě tělocvik a sport od mládí pěstovaný zvyšuje jeho obratnost, rychlost, přesnost, pohotovost, sílu, vytrvalost a výkonnost.

2) *Rekreační úkol a význam „V.S.“*

Rekreační význam tělesných cvičení nebyl do nedávna doceněn. Zejména nebyla dostatečně vážena zábavná a obveselující stránka tělocviku, sportu a her. Až teprve Amerika (vycházejíc z opatření za účelem rekreace na bojišti ve Francii) po válce ukázala, že u nich vítězí tělovýchovný směr, který poskytuje mládeži i dospělým zábavu a osvěžení. Jde o to, poskytnout studentům tělocvikem a vhodně voleným sportem tělocvičnou zábavu a vhodné osvěžení, které by jinak hledal na místech pro něho nevhodných, jako v hostincích, kavárnách apod. Student si zaslouží, aby po pilné a často úmorné práci v posluchárně, laboratoři, kreslárně, našel příhodnou zábavu v tělocvičně, na hřišti, na vycházce v přírodě, aby zapomenul na všechny svoje starosti, v zimě na lyžích na horách, v létě na táboru nebo na túře.

3) *Ozdravovací a otužovací význam „V.S.“*

VS hledí studenta vyvést do přírody, aby vzduch, slunce, vítr, déšť i zima na něj působily a přizpůsobily jeho síly přírodě. Jen takové ústrojí, které je přizpůsobeno našemu vzduchu, slunci, větru, dešti a mrazu se může udržet zdravé a silné, když ovšem ostatní podmínky jsou vyhovující. Velice důležité je neztratit souvislost mezi cvičením letním a zimním, která se uznává až v posledních letech. Sám učitel vedl mnoho zimních akcí. Důležitost je tu přikládána též životosprávě, neboť jen zdravé bydlení, vhodná a přiměřená strava, dostatečný spánek, zdrženlivost v požitcích porušujících nervy dopomáhá u studenta ke zdraví.

4) *Eugenický význam „V.S.“*

Sem patří snaha po zlepšení generace. V rušném běhu života, v usilovné práci, často i v nedostatku, zapomínají lidé na zdraví své i svých rodin. A tak postupně přichází degenerace, již je možno zabránit jen zlepšením životních podmínek, zejména také návratem k přírodě a tělesné práci. Tělesná cvičení vhodně upravená v přírodě, na vzduchu, na slunci, na mrazu, jsou jedním z prostředků, kterými je možno zmíněné degeneraci čelit. Proto je zdůrazněn význam přirozených a zimních cvičení ve VS.

5) *„V.S.“ podporuje studium*

Každou nepřetržitou a souvislou duševní práci je zapotřebí občas vystřídat za nějakou zábavu, která by člověka osvěžila. Proto v tomto směru poskytuje VS studentstvu velmi vhodné prostředky, které jsou zdrojem nových sil pro studium a pro práci na vysoké škole. Proto také hodiny ke cvičení ve VS jsou voleny podle potřeby pilných studentů časně ráno, odpoledne a večer, pak v sobotu, v neděli i o prázdninách a místa cvičení pokud možno tak, aby student mohl cvičit přímo u své školy. Proto také vzorně budou zařízeny vysoké školy technické na svém novém stanovišti v Dejvicích. Zde bude hřiště, tělocvična, šermírna atd., vše po ruce.

Je-li vhodně vedený sport a tělocvik osvěžením a podporou práce pilného studenta, pak nesmí být časově a místně položen tak, aby mu na druhé straně ubíral času.

6) Výchovný význam „V.S.“

Máme na paměti i výchovu studenta po stránce duševní a zvláště povahové (mravní).

Vhodným tělesným cvičením studenti získávají pohotovost, duchapřítomnost a zejména odvalu. Vedou je také k tělesné a duševní vytrvalosti, posilují vůli a zásadovost. Zvláště dobrý vliv má sport na úpravu životosprávy mladého studenta. Sportovně činný student stává se zdrženlivým a umírněným ve svém životě, vzdoruje pak i různým svodům, které by rušily zdravý způsob jeho života. VS vede k ukázněnému jednání jednotlivce ve prospěch celku a k upevnění pravého přátelství, neboť učí vzájemně si vážit každého druhá a spolupracovat s ním. Při vedení cvičitelských sborů mohou jednotlivci uplatnit svůj vůdcovský talent a rozvíjet svědomitost. Tělesná cvičení vychovávají také k poctivosti, zodpovědnosti, dodržování slova, rozvíjí smysl pro čest, vedou k přesnosti, dochvilnosti, pravdivosti a přímosti, jež ale nesmí být zaměňována s neslušným a nekolegiálním chováním.

Oddílová organizace VS, která umožňuje samosprávu studentských tělesných cvičení podporuje tímto u studentů smysl pro pořádek a zodpovědnost.

7) Praktický a branný význam a úkol „V.S.“

Největší cenu v tomto směru má plavání a veslování. Nutný je požadavek, aby každý absolvent vysoké školy uměl plavat. Podobný praktický význam má i jízda na kole jako dopravní prostředek pro jízdu na motocyklu a automobilu. Podobné je to i s jízdou na koni pro zemědělskou fakultu, skauting a vodní turistika pro stavění lodí, z praktických důvodů se mnozí učí lyžovat a střílet.

Náš stát má zavedenu všeobecnou brannou povinnost na svou ochranu, proto dbá na to, aby inteligence byla připravena po stránce tělesné již všeobecnou tělesnou výchovou. VS přispívá k výchově budoucích důstojníků. I když nemá žádné speciální vojenské cvičení, svou obecnou povahou vede k podpoře tělesného i duševního vývoje, k ozdravení, k otužení a k výchově charakteru, což pracuje i pro brannost mladého muže.

8) Propagační význam

Studenti, kterým se často tělocvik na střední škole znechutil, jsou zachycováni systémem VS na vysoké škole a získávání pak na trvalo. Po studiích se stávají členy tělovýchovných organizací. Příkladem může být akce „Krkonoše českému studentstvu“ z roku 1921. Již tohoto roku 500 členů VS se zúčastnilo zájezdu do hor, v zimě 1923/24 bylo jich již přes 2000.

9) Sociální význam „V.S.“

Spočívá v tom, že poskytuje tělesnou výchovu a osvěžení sportem i studentu chudému a nemajetnému, jehož je ve VS aspoň 80%.

Druhy tělesných cvičení ve „V.S.“

Po převratu se zvýšil počet sportovních odvětví ve VS. V roce 1919 přibyl box a volejbal, roku 1920 plavání, roku 1921 cyklistika a horolezectví, roku 1922 veslování, jízda na koni, šerm, střelba, plachtové létání a roku 1924 motocyklistika, ping-pong a plachtění na vodě.

Učitel se snaží, aby všichni přihlášení k tělesným cvičením se nevěnovali výhradně jen některému hlavnímu oboru, ale doplňovali je i cvičeními jinými. Mezi posluchačstvem pak není snad nikoho, kdo by nepěstoval alespoň dvou odvětví.

Na programu VS jsou tyto druhy (obory) tělesných cvičení a sportů (4):

1. Tělocvik

Cvičí se sokolskou metodou každý večer ve 3 tělocvičnách. Výběr cviků je omezen na nejdůležitější a nejúspěšnější, nejvíce se přihlíží na cviky jednoduché a prosté. Úkolem vysokoškolského tělocviku je v první řadě osvěžení, jehož v kolegiálním prostředí při cvičení v družstvech a vhodném výběru cviků jistě dosahuje. Počet účastníků byl od roku 1918/19 do roku 1923/24 postupně 203, 415, 432, 423 a 489. Cvičení v oddílech vedl sám učitel. Až si vychoval schopný učitelský sbor, byl zastupován náčelníkem, resp. místonáčelníky, družstva vedli cvičitelé.

Tělocvikem vlastně byla i zimní cvičení vedená pro hráče různých sportovních odvětví.

V roce 1924/25 byla čtyři takováto zvláštní oddělení v tělocvičně ve Strakově Akademii, zapsaných bylo 126.

Tělocvik žen byl zaveden roku 1919 také nejdříve v zimě jako doplněk pro hráčky různých sportů. Navštěvovala je i řada studentek, které neměla čas na jiná cvičení. Tělocvik žen se konal zprvu po dva večery v tělocvičně gymnázia na Vinohradech, později v Jiráskově gymnáziu v Resslově ulici. Cvičení řídil sám učitel za pomoci ženského cvičitelského sboru.

2. Lehká atletika

Lehká atletika má ve VS je především cíl výchovný a rekreační, teprve potom sportovní, tj. dosažení vrcholných výkonů. Proto se trénuje především jednoduchý přirozený běh, který působí zvláště na krevní oběh a látkovou výměnu a který tak podporuje vývoj celého tělesného ústrojí. Dalším důležitým lehkootletickým cvikem jsou různé způsoby skoku, které vyžadují pružnost, rovnovážnost, pohybovou jistotu a konečně i odvalu. Neméně důležitým

pohybem jsou i vrhy. Oboustranný vrh koulí, diskem a oštěpem působí na celé tělo. Zvyšuje obratnost paží, podporuje rozvoj hrudníku a zbystruje i oko.

Účast byla v letech 1918/19 až 1923/24: 76, 370, 291, 510, 424 a 1015. Trénovalo se na více místech. Hlavním cvičišťem bylo hřiště č. vys. škol v zahradě Strakově Akademie, které bylo dobře zařízeno. Další cvičiště se nacházela na hřišti na Letné při studentských kolejích a na hřišti „Praha XV“ na Žižkově. Také obě Masarykovy koleje měly svá provizorní cvičiště. Organizace a vedení lehké atletiky se dělo dvojím způsobem. Především tu byl kmenový a závodní oddíl, který byl členem Čsl. Atlet. Amat. Unie, ke kterému se družila řada (191) připojených oddílů (odborů) na základě samosprávy. Tím byl docíleno značné rozšíření mezi studentstvem. Na venkově byly velice agilní oddíly jindřichohradecký, jičínský a brandejský.

3. Těžká atletika

Pěstuje se rohování, řecko- římský zápas a tahání lana. K tréninku se přistupuje až po důkladném předběžném výcviku s řadou jednoduchých a přirozených cvičení jako je běh, poskoky, prostná cvičení, házení a chytání, údery apod. Celková účast studentů byla od roku 1919/20 až po rok 1923/24: 114, 206, 3155, 424, 320. Cvičení v rohování se koná v zimě v tělocvičnách v Resslově ulici a ve Strakově Akademii, v létě pak na dokonalém ringu postaveném ve Strakově Akademii. Největší zájem je v zimě, kdy se hlásí i řada studentů- plavců, veslařů, atletů, tenistů a jiných.

Od roku 1920 byl na přání studentů zaveden i trénink v řeckořímském zápase, který se konal 2 x týdně v zimě. V létě byl spojen s tréninkem lehké atletiky ve Strakově Akademii, kam byla přenesena i žíněnka. V roce 1923/24 byl utvořen i oddíl Jiu- jitsu, který měl 15 členů. Odbor tahání lana měl pak 12 členů a trénoval ve Stud. Kol. při „Vysok. T. S. Praha 1921“. Vzpírání břemen bylo pěstováno v tělocviku, zápasu i boxu. Roku 1925 se zakládá zvláštní vzpěračský oddíl.

4. Vodní sporty

Pro svou užitečnost, oblibu a rozšíření bylo plavání zavedeno do VS v roce 1920. V zimě tohoto roku bylo cvičení v neděli odpoledne v lázních Koruna, v dalších letech pak i na plovárně na Klárově. V létě se plavání uskutečňovalo na vojenské plovárně, kde byly studentstvu poskytnuty posádkovým velitelstvím značné výhody. Část studentů navštěvovala plovárny na Smíchově, na Vyšehradě a také sportovní plovárnu. Mezi studentstvem se rozšířil názor, že není myslitelné, aby budoucí inženýr, lékař, profesor neuměl plavat. Část studentů pěstovala plavání také z důvodů sportovních, když chtěla v něm nabýt vrcholného výcviku.

Účast na plavání byla v letech 1920/21 až 1922/23 mužů: 575, 792, 632 a žen: 75, 85 a 123.

Do výcviku plavání byly zahrnuty i skoky do vody.

Učitel již od začátků rozvíjel názor, že aby VS uspokojil zájem studentů o plavání, potřebuje k tomu vlastní zimní i letní plovárnu s malou loděnicí.

Do vodních sportů se řadilo i veslování, které nemohlo být plně rozvíjeno, neboť VS neměl vlastní loděnici. Na vyzvání VS poskytly některé kluby své volné místo k výcviku vysokoškoláků. Jednalo se ponejvíce o veslování zábavné ve spojení s veslařskou turistikou (kanoistikou, skautingem) a jednak o veslování praktické ve spojení s plaveckými cvičeními. VS opatřil pro svůj výcvik několik lodic.

Plachtění na vodě bylo pro studenta nákladnou zábavou, přesto se jím zabývaly v roce 1923/24 dva vysokoškolské oddíly s 15 členy.

5. Zimní sporty

Jsou důležitým doplňkem letních tělesných cvičení zejména pro tělesné a duševní zdraví člověka. „Městský člověk nemůže nalézt lepšího osvěžení a tělesného pocvičení nežli v bruslení, lyžování a sáňkování“⁽³⁾. Rozvoj zimních sportů ve dvacátých letech byl značný, o čemž svědčí počty v docházce v letech 1920/21 až 1924/25: 247 (žen 47), 453 (62), 1150 (135), 2850 (510).

Velký důraz byl kladen především na výcvik bruslení, krasobruslení, rychlobruslení a hokeje, jako vrcholu obratnosti na bruslích, dále na lyžování a sáňkování.

Po válce VS zajistil bruslení na Vendelínce, později na Floře, také na kluzišti u vinohradského hřbitova a na Čechii nad Wilsonovým nádražím. V sezóně 1923/24 má VS vlastní kluziště ve Strakově Akademii, které slouží i lednímu hokeji. V tomto roce zde bruslilo 418 mužů a 85 žen.

Pro studenty, kteří se nemohou zúčastnit lyžování na horách, je vhodné sáňkování. To poskytuje zdravý pohyb na čerstvém vzduchu; cestou nahoru se organismus příjemně a užitečně unaví, cestou dolů se student pokochá pohybovými dojmy šikmé plochy. V roce 1919/20 se utvořilo 5 oddílů sáňkování. Účast byla v letech 1919/20 až 1923/24: 52 (14 žen), 72 (12), 134 (27), 369 (53), 1169 (263).

Velikého rozmachu se v této době dostalo lyžování. V sezóně 1920/21 byly sestaveny začátečnické družiny, které podnikly výcvik v Krkonoších, zvláště na Benecku. Bylo vykonáno 20 výprav, 18 na Krkonoše, 1 na Tatry a 1 na Šumavu. Roku 1921/22 vydal VS heslo „Krkonoše českému studentstvu“ a skutečně se po této výzvě tento rok i po další léta doznalo lyžování zvláštního rozšíření. Umožnilo to také půjčování 20 párů lyží, v této době značně drahých; dále také ochota hoteliéra p. Rába v Benecku, který za malý poplatek ubytoval studenty. V celku bylo tuto sezónu uspořádáno 22 výprav na Benecko, 4 do

ostatních částí Krkonoš, na Šumavu 2, do Orlických hor 2, do Brd 1, do Beskyd 1, do Tater 2 a do Alp 1. Příznivá zima umožnila i 20 lyžařských cvičení v Šárce, Stránčicích a Mnichovicích.

Rozkvět lyžování je značný i v dalších letech. V roce 1923/24 se zabývalo lyžováním ve spojení s VS již 1658 studentů. Také účast studentek dostoupila čísla 358. Přibyla celá řada nových oddílů a odborů- celkem 123, které uspořádaly 395 výprav. Z nich bylo 170 na Krkonoše, 19 na Orlické hory, 25 na Šumavu, 30 Na Jizerské hory, dále do Beskyd, do Tater, do Rudohoří a ostatní v pražském okolí. Jako kmenové oddíly působily velmi činně oddíl Lamačův a oddíl Durchánkův.

6. Sportovní hry

Tenis je nejoblíbenějším sportem této doby. Po převratu v roce 1919/20 se hraje na 4 dvorcích na Floře, v dalším roce na 5 dvorcích na Floře a ve Strakově Akademii, přibývá i 1 dvorec ve Stud. kol. R.

Roku 1923 jsou pořízeny 2 nové dvorce ve Strakově Akademii a 1 na Karlově, roku 1924 1 dvorec ve Strakově Akademii, 2 na Karlově, 1 na Letné a 1 na Žižkově. V roce 1924 má pak VS v celku k dispozici 12 dvorců, jež ale ani z daleka nepostačují velkému zájmu studentů, hlásících se k tenisu (1322 mužů a 447 žen). Nejsilnější je oddíl ve Strakově Akademii, pak oddíl letenský, přírodovědecký a žižkovský.

K tenisu se druží i ping-pong, který se mezi studentstvem také velice rozšiřuje. V roce 1924 jej cvičilo 30 studentů (6 žen).

Kopaná se nadále stále rozvíjela. Vedle kmenového oddílu vznikalo velké množství nových oddílů. Např. roku 1919 to byl oddíl nuselský, roku 1920 Akad. Team Vyšehrad, Vysok. T. Vinohrady, Sport. Kl. Masarykovykol., roku 1921 Vys. T. Morabsko-Slezský, Vys. T. Žižkov a Vys. T. Vršovice, roku 1922 team Tatran, fotbalový oddíl ruský (S.K. Rus), ukrajinský, team zemědělský aj. Účast na kopané v letech 1919/20 až 1923/24 byla: 311, 295, 582, 562, 607 hráčů.

Házená byla v minulosti hrou, která nahrazoval problematický fotbal. Ve dvacátých letech ji kopaná v masovosti předčila. Stále byla ale v oblibě u velkého počtu studentů, také žen. Roku 1924 byly činné 4 oddíly házené, které mezi sebou sehrály i mistrovství. Házenou pěstovalo v letech 1918/19 až 1923/24 mužů: 20, 20, 15, 15, 30, 271 a žen: 2, 40, 2, 16, 20, 21.

Hokej byl oblíbenou podzimní a jarní hrou. Roku 1920- 1922 je pěstován jako hokej pozemní o 11 hráčích. Postupně se hrálo až ve 3 oddílech. Kmenovým byl oddíl pražský (Jandův), dále oddíl vinohradský Kleislův a vyšehradský Dvořákův. VS „Hockey- bandy“ získal roku 1922

primát v hockey-ovém turnaji o přebor města Prahy a podnikl i úspěšný zájezd do Švýcar. Hokej pěstovalo v letech 1918/19 až 1923/24 borců: 18,20, 21, 41, 69, 63.

Volejbal se stal konkurencí pro házenou kopanou, zvláště kvůli menší ploše hřiště, ale i pospolitosti a dramatickosti hry. Po válce se jí dostalo rychlé obliby u VŠ mládeže, o čemž svědčí i počty studentů ve VS v letech 1920/21 až 1923/24 mužů: 35, 388, 539, 1059 a žen: 8, 16, 32, 114.

VS nabyl ve volejbalu značných úspěchů v turnajích, které byly pořádány především YMCOU. Vynikalo hlavně volejbalové mužstvo Strakovy Akademie I., dále dvě mužstva V.V.K. a mužstvo Masarykovy koleje.

7. Přírodní sporty

Mezi sporty přírodní učitel počítá takové, které úzce souvisí s přírodou, krajem, lesem, polem, cestou apod. Nejpřírodnějším sportem ovšem je pobyt v přírodě, kamping, táboření, kdy se po celou dobu bydlí v přírodě. Tomu nejvíce se přibližuje skauting, který byl mezi studentstvem v té době značně rozšířen. Zde bylo zajímavé sledovat studenty různých studijních oborů, jak obohacují svými vědomostmi celý kolektiv (např. přírodovědci seznamovali ostatní se zoologií, geologií; technici zase s teorií vodních staveb, továren aj.). Skautingu se věnovalo roku 1923/24 celkem 661 mužů a 150 žen.

Táboření bylo další přírodní aktivitou VS, které se zúčastnilo v letech 1920/21 až 1923/24 mužů: 102, 147, 235, 748 a žen: 12, 25, 35, 97.

Velice činnými oddíly VS jsou oddíly turistické. Je totiž žádoucí, aby veškeré studentstvo na víkend opouštělo Prahu a poznávalo naši vlast. Mnoho oddílů podniká výpravy na Slovensko a na Podkarpatskou Rus. Význačná je také horská turistika za poznáním našich hor: Krkonoš, Šumavy, Tater, Orlických hor, Rudohoří, Beskyd apod. V roce 1923/24 cestovalo ve VS 1653 mužů a 385 žen.

Horolezectví je zajímavé sportovní odvětví, které je také po převratu na vzestupu. VS oddílům nestačí již jen naše hory a míří proto do větších hor. O prázdninách roku 1921 podnikl oddíl Maliny a Žateckého výstup na Vysoký Glockner v Alpách; roku 1922 vystoupil Ryskův oddíl na Sonblick, 61. oddíl jičínských Roverů slezl Dachstein i Glockner. V roce 1923 pak Lamačův oddíl vystoupil v Tatrách na Kriváň a Lomnický štít. Také oddíl Třískův, Lukášův, Vrbův, Šalanského a Pospíšilův pěstují horolezectví v Tatrách.

8. Sporty různé

Cyklistiku pěstují v této době jen některé oddíly složené hlavně z pražských příslušníků, kteří mají vlastní kola. Ve VS byla zavedena roku 1920/21 a účastnilo se jí do roku 1923/24 mužů: 7, 14, 15, 123 a žen: 4, 6, 6, 20. Ve VS je i jeden oddíl motocyklistiky.

Střelba byla zavedena v roce 1922/23 a měla již tehdy 128 účastníků. V dalším roce počet klesl na 61. Cvičilo se na střelnici Střelecké Jednoty v Praze VII. A na vojenské střelnici v Kobylisích.

Šerm byl zaveden v roce 1921/22. V roce 1923/24 se cvičení zúčastnilo 79 mužů a 12 žen. Jízda na koni byla zařízena svépomocnou aktivitou studentů v roce 1922/23. Oddíl má 10 vlastních koní, většinu členstva tvoří studenti zemědělství. Ministerstvo zemědělství přispělo oddílu v roce 1923/24 částkou 10 000 K a zapůjčilo mu i 2 chovné klisny. Oddíl má kolem 200 členů a také v roce 1924 uspořádal dvě veřejná cvičení. Zájem o jízdu na koni je tak značný, že v roce 1925 dochází k založení zvláštního samostatného oddílu pro závodní jízdu a pro výcvik závodního koně. Tento oddíl je samosprávný a veškeré náklady si nese sám. Létání bez motoru se věnují především studenti vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství, kteří si roku 1922/23 ustavili kroužek čítající 35 posluchačů. Za podpory ministerstva veřejných prací si postavili jedno bezmotorové letadlo.

Přehled výhod pro členy VS

Nejdůležitější druhy cvičení, jako tělocvik, lehká atletika, lyže apod. se konají zdarma a zvláště nemajetným členům se zapůjčuje náradí. Nepatrný režijní příspěvek se platí při sportech nákladnějších, jako je tenis, box, šerm a jízda na koni. Přesto i zde obnáší příspěvek pouze 50% nákladů. V celé řadě sportů, aby se usnadnila organizace většinou nemajetných studentů, se poskytují vynikajícím mužstvům sportovní úbory, střevíce, boty apod., pokud ovšem prostředky stačí. Jde také o to, aby vybavení závodních a reprezentačních mužstev byla jednotná(4).

Velikou výhodou VS je poloviční jízdné drahou při 6 účastnících, při velkých vzdálenostech i rychlíkem, neboť výpravy pořádané VS jsou výpravy školskými. Další výhoda VS spočívá v odborné knihovně a čítárně volně přístupné. Možno je sem počítat i ochotu sportovních firem poskytovat značné slevy při nákupu zboží. Také plovárny poskytují členům slevy na vstup. Velkou výhodou pro studentstvo je již zmiňovaná úspora času.

Oddílová organizace „V.S.“

Aby mohl učitel ovládnout množství studentů hlásících se do jeho cvičení, zavedl již roku 1910 zvláštní oddílovou organizaci studentstva, která přetrvala i do dvacátých let 20. století. V roce 1923/24 čítá „V.S.“ 5432 mužů a 828 žen a všech akcí se zúčastnilo 17 105 účastníků (hodně členů vícekrát) . Celkem kolem 700 kolegů a kolegyně zabezpečuje celý sportovní proces tohoto počtu studentů. V tomto směru se organizace tělesné výchovy na

českých vysokých školách v Praze vyrovná podobným organizacím v cizině, ba je i předčí. Toto vysoké číslo studentů může organizačně zvládnout právě oddílová organizace VS, která umožňuje studentstvu kolegiální součinnost a spolupráci nejen mezi sebou navzájem, ale i s učitelem. Oddílová organizace využívá organizačního a vůdcovského instinktu, který je VŠ mládeži vrozen(4).

Hlavní oddíly VS jsou trojího druhu. Především jsou to *oddíly kmenové*, dále samostatné *oddíly družinné* a konečně samostatné oddíly na způsob klubů (*klubovní*). Oddíly kmenové jsou vedeny přímo učitelem nebo náčelníky, instruktory a vůdci přímo mu podřízenými. Obstarávají výcvik začátečníků, výchovu cvičitelů a vůdců, pořádají závody, starají se o výzbroj, mají v dozoru tělocvičny, hřiště a místa pro cvičení. Jsou vedeny jednak na způsob školního tělocviku, nebo mají různou činnost podle sportu, který pěstují. Vedle kmenových oddílů pracují téměř v každém odvětví ještě oddíly včleněné nebo přidružené, které jsou buď oddíly družinnými nebo odbory větších oddílů klubových. Cvičení v oddílech se konají pro posluchače univerzity, techniky a ostatních škol dohromady; což jim lépe vyhoví časem, místem i počtem různých sportů. V roce 1923/24 bylo v kmenových oddílech zařazeno 2616 mužů a 429 žen.

Oddíly družinné, družiny jsou menší samosprávné jednotky, čítající 6- 30, zřídka i více členů. Pěstují sporty, v nichž se družiny dobře uplatní (lyžařství, sáňkování, turistika, táboření a tenis). Takových oddílů je přes 60. Každý oddíl obvykle pěstuje více sportovních odvětví.

Samostatné oddíly na způsob klubů (klubovní) využívají ještě více samostatnosti a svépomoci studentstva. Počet členů kolísá mezi 20- 100, některé mohou být i četnější. Tyto oddíly mají přidělena hřiště a pěstují různá sportovní odvětví.

Lehkoatletické mistrovství českého vysokého učení technického v roce 1924

100 m- 1. Černochoch, ch., 12,2; 400 m- Černochoch, ch., 57,9; 1500 m- Bartů, v.o. 4:39; 3000 m- Hron, ch., 10:36; Skok vysoký- Wilhalm, ch., 154,5 cm; Skok daleký- F. Příbyl, v.o., 549; Koule- Weigl, l., 10, 51; Disk- Rabenstein, arch., 31,03; Oštěp- Weigl, l., 44,17(4).

Lehkoatletické rekordy Techniky do roku 1924

100 m- Bauer, str., 1924- 11,5; 200 m- Dostál, stav., 1924- 23,8; 400 m- K.Příbyl, stav., 1920- 56,6; 1500 m- Veselka, stav., 1923- 4:37,3; 3000 m- Bartů, v.o. 1924- 10:00; 5000 m- Hron, ch., 1924- 17:07,2; Chůze 1000 m- Votruba, str., 1922- 5:45; Skok daleký- Bauer, str., 1924-

621; Trojskok- Hromádka, stav., 11,30; Koule- Andrysík, z., 1920- 11,40; Disk- Wilhalm, ch., 1924- 33,10; Oštěp- Weigl, l., 1924- 46,52; Kladivo- Vondráček, arch., 1924- 25,24(4).

Oddíly kolejní (v činnosti je 10 oddílů se 748 muži a 98 ženami) - na dnešních místech ČVUT (4)

42. Oddíl Masarykovi koleje (založen 1922)

Volejbal- 31 členů; Hraje na vlastním hřišti na dvoře M.S.K. I. Mužstvo čestně obstálo v roce 1923 na mistr. Čech- bylo na 3., 2. a 4. místě. Lehká atletika- 25 členů; Cvičí na dvoře M.S.K. a ve Strakově Akademii. Rohování- 12 členů; náčelník B.Zimmerman, chemie. Turistika- 20 členů; náčelník Ant. Lederer; v létě podniknuto 5 výprav. Lyžování a sáňkování- 20 členů; Roku 1923/24 konány 4 vyjížďky do okolí Prahy a zájezd na Šumavu. Tenis- 50 členů; Náčelník Lepík, stav. Plavecký odbor- 81 členů; Náčelníci Palla a Kulhánek. Kopaná- Náčelník Fr. Trumha. Šerm- 9 členů; Náčelník Kulhánek.

45. oddíl Hlávkových kolejí (založen 1923)

Odbor tělocviku- 46 členů; včleněn do kmenového oddílu v Resslově ulici. Plavecký odbor- 61 členů; náčelník Jan Lanyi, v.o. Šerm- 57 členů; náčelník F.Kozák. Turistika- 68 členů; náčelník Dal. Zdeněk. Táboří- 19 členů. Tenis- 41 členů. Lehká atletika- 44 členů. Volejbal- 31 členů. Házená- 15 členů. Odbor veslařský- 31 členů. Rohování- 22 členů. Lyžování- 21 členů. Sáňkování- 18 členů. Bruslení- 15 členů. Střelba- 10 členů. Cyklistika- 8 členů; zahájil činnost 1925.

64. oddíl stroj.vys.škol.stroj. a elektr.(Vysok. T.S. Praha 21)- založen 1921

Členů měl postupně: 1920/21- 42; 1921/22- 78; 1922/23- 150; 1923/24- 208; z nichž 66 bylo z jiných fakult. Čechoslováků (čechů) bylo 202, Jihoslovánů 5 a Bulhar 1. Předsedou byl od začátku Jan Háka, str. Oddíl má odbory kopané, tenisu, boxu a tahání lana, házené, táboření, turistiky, volejbalu, plavání, zimních sportů (lyžování, sáňkování, bruslení a krasobruslení, kanadského hokeje), lehké atletiky i jiných. Velice agilní byl oddíl kopané. Roku 1923 byla sestavena 3 stálá mužstva. I. mužstvo navštívilo s úspěchem Lomnici n. P., Dobrovice, Poděbrady, Most, Rakovník, Lysou n.L., Nymburk a další. Zájezdy byly vesměs zdařilé, team byl na venkově vítán a oblíben.

65. Vys.šk.archit. (všichni archit., založen 1923 prof. české techniky J. Folkmanem, členů 60 (6 žen).

Oddíl pěstuje turistiku, skauting, táboření, lyžování, plavání, box, tenis jízdu na koni a šerm. Nejagilnějším byl oddíl turistiky a lyžování. Byly podniknuty výpravy do Jugoslávie, Srbska,

Bulharska, Turecka, Rumunska. Roku 1923 se zúčastnil cesty i děkan prof. R.Kříženecký, roku 1924 děkan Dr. Ant. Engel.

Tabulka č. 8 - Účast mužů a žen z Techniky na cvičení „V.S.“ v roce 1923/24 (4)

Fakulty	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J	K	L	M
Strojní	86	150	61	6	361	36	45	459	218	123	5	195	123	78
Stavební	38	122	26	1	144	14	18	149	81	32	2	90	64	28
Architektura	7	28	13	1	54	5	7	72	21	21	2	54	6	2
Chemie	25	59	22	1	90	8	24	98	67	22	1	62	18	14
Zemědělství	28	44	18	3	67	7	4	76	59	15	1	42	41	2
Lesnictví	4	31	18	1	33	3	2	30	17	8	1	15	19	-
Spec. nauky	7	9	1	2	16	1	3	14	10	8	1	11	2	2
Vys.šk.obchodní	41	92	29	4	189	15	52	154	82	36	9	195	57	15
Česká technika	244	535	181	19	951	89	155	1008	548	265	22	664	380	141

Vysvětlivky: A- tělocvik; B- lehká atletika; C- rohování; D- zápas; E- plavání; F- vodní pólo; G- veslování; H- lyžařství; CH- sáňkování; I- bruslení; J- hokej na ledě; K- tenis; L- kopaná; M-házená.

Tabulka č. 9 - Účast mužů a žen z Techniky na cvičení „V.S.“ v roce 1923/24 (4)

Fakulty	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
Strojní	6	152	370	165	193	27	43	39	22	23	18	20	126
Stavitelství	2	76	127	48	42	11	19	14	4	8	8	2	63
Architektura	1	32	91	28	57	5	8	4	2	5	12	1	14
Chemie	3	55	82	37	38	7	24	8	5	3	12	1	28
Zemědělství	2	35	59	27	28	5	4	6	4	4	68	-	29
Lesnictví	2	22	12	23	7	2	2	2	7	5	2	-	9
Spec. nauky	3	4	13	3	3	1	3	1	-	-	-	-	3
Vys. šk.obch.	10	116	465	95	106	12	49	15	4	10	12	1	42
Česká technika	29	492	955	428	474	70	152	79	48	58	132	25	314
Celkem 8518													

Vysvětlivky: N- pozemní hokej; O- volejbal; P- turistika; Q- skauting; R- táboření; S- horolezectví; T- vodní turistika; U- cyklistika a motorismus; V- střelba; W- šerm; X- jízda koňmo; Y- plachtění a aviatika; Z- přednášky a kurzy.

Tabulka č. 10 – Přehled účasti ve „V.S.“ podle národnosti r. 1923/24 (4)

Fakulta	Čeχο slo váci Muži	ženy	Karp Ruso vé muži	Židé muži	Ruso vé muži	Že ny	Ukra jinci muži	ženy	Jiho slo vané muži	Bul haří muži	Osta tní muži	ženy	Vši chní muži	ženy	Cel kem
Stroj. a el..	829	-	4	1	137	-	19	-	8	5	1	-	1004	-	1004
Stav. a k..	346	1	-	1	109	1	17	-	5	2	1	-	481	2	483
Architekt.	139	8	-	-	18	1	1	-	5	-	-	-	163	9	172
Chemie	207	18	-	-	31	4	11	1	-	4	3	-	256	23	279
Zeměd.	173	6	4	-	45	9	17	-	-	1	1	-	241	15	256
Lesní	80	-	16	-	27	-	31	-	-	1	-	-	155	-	155
Spec. nauky	51	6	-	-	28	1	2	-	-	-	-	-	81	7	88
VOŠ	488	55	1	2	14	1	15	-	2	-	-	-	522	56	578
Technika	2313	94	25	4	409	17	113	1	20	13	6	0	2903	112	3015
Univerzita	1855	475	26	13	48	26	78	20	8	5	10	5	2043	526	2569
„V.S.“Celkem	5230		51	22	647		221		29	18		42			6260

B. Třicátá léta

Definice, vymezení působnosti, úkoly, hesla

V tomto období vysokoškolský sport plně stabilizoval svou činnost na vysokých školách v Praze.

Jeho tehdejší definice : „*Vysokoškolský sport Praha je instituce školská (úřední) a zároveň studentská (samosprávná) na českých vysokých školách v Praze, určená tělesné výchově, rekreaci a sportu posluchačstva českých vysokých škol. Základem VSP jsou ústavy tělesné výchovy při universitě Karlově a českém vysokém učení technickém v Praze, vybudované a řízené učitelem (lektorem) tělesné výchovy univ. doc. dr. F. Smotlachou, od r. 1910, kdy se stal učitelem sportovních her, resp. tělocviku a sportu při Karlově universitě na fakultě filosofické, resp. dnes přírodovědecké. Jelikož Ústavy ty slouží především kolegiím, přednáškám a cvičením vedoucího učitele obou ústavů, jsou základem VS vlastně tato kolegia“ (6).*

„Úředním (školským) základem VS jest Ústav tělesné výchovy při českých vysokých školách v Praze, jež se skládá ze dvou rovnocenných ústavů, tj.:

1. z *Ústavu tělesné výchovy university Karlovy v Praze* při fakultě přírodovědecké, který je součástí této fakulty a byl vybudován svým ředitelem univ. doc. drem F. Smotlachou od r. 1910, kdy tento byl jmenován učitelem tělocviku, sportu a her na universitě Karlově (tehdy při fakultě filosofické);
2. z *Ústavu tělesné výchovy českého vysokého učení technického v Praze* při vysoké škole speciálních nauk. Také tento ústav byl vybudován doktorem Smotlachou, který jest jeho přednostou a zařídil jej od doby svého jmenování lektorem tělesné

výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze r. 1919. Ústav je součástí své vysoké školy jako ostatní její ústavy“(6).

„Účelem obou zmíněných ústavů je sloužiti především kolegiím (přednáškám a cvičením) vedoucího učitele a přednosty obou ústavů a starati se tak o tělesnou a brannou výchovu, pohybovou rekreaci (tělesná cvičení, turistika apod. za účelem osvěžení) a sport posluchačů a příslušníků vysokých škol, které prostřednictvím těchto kolegií se provádějí, jakož i starati se o všechny potřeby a zařízení tomuto účelu sloužící, dále podporovati svépomocné, tělovýchovné a sportovní snahy studentů. Účelem obou ústavů je také odborná, vědecká a publikační činnost v oboru tělesné výchovy a sportu.

Oba ústavy jsou základem neboli ústředím VS, pokud konají svou činnost za spoluúčasti více méně samosprávných studentských sportovních oddílů apod., do nichž rozdělení jsou účastníci a návštěvníci obou ústavů neboli členové VS“.

...“účastníky obou ústavů (řádnými členy VS) jsou především řádní a mimořádní posluchači, absolventi do 3 let, hospitanti a jiní příslušníci vysokých škol ...

...zápis do obou ústavů se děje u řádných posluchačů vysokých škol (univerzity Karlovy a čes. vys. učení technického v Praze) jednak na vysoké škole či fakultě, na které posluchač studuje, zápisem příslušných kolegií do indexu, jednak odevzdáním zvláštní přihlášky ústavu, doložené průkazem o studiích ...

...účastníci a návštěvníci obou ústavů, tj. frekventanti, zapsaní do přednášek a cvičení vedoucího učitele Smotlachy, tvoří při své činnosti oddíly, odbory (kluby, kroužky, sbory) a střediska ...

...ty se nejčastěji váží na tělocvičny, hřiště a cvičebny a na sídlo obou ústavů, jež je pak hlavním střediskem a zároveň ústředím VS“ ...

Všechna činnost obou ústavů se děje od začátku pokud možno společně. Tím způsobem se Smotlachovi podařilo spojit pražské české studentstvo obou hlavních směrů studia (univerzitního a technického) v jeden celek. Postupuje se tak, že věci správy a činnosti obou ústavů, pokud vyžadují schválení nadřízených úřadů, se projednávají buď v profesorském sboru (resp. děkanství) přírodovědecké fakulty univerzity Karlovy nebo vysoké školy speciálních nauk českého vysokého učení technického v Praze a to podle toho, které vysoké školy se projednává věc týká. Ve věcech společných nebo zvlášť významných se uvědomuje i druhá vysoká škola.

Hlavním úkolem VS je tělesná výchova a s ní spojená povahová výchova vysokoškolského studentstva, zajištěná činností tělovýchovnou, rekreační a sportovní,

spočívající ve všeobecném i speciálním zdokonalení vysokoškoláka po stránce tělesné i duševní.

... *všechny tyto úkoly a snahy jsou vyjádřeny hesly „zdraví, síla, brannost, vítězství a krása“ ...*

... *„práce, spolupráce, a dělba práce“ ...*

... *„jednota, kolegiálnost, a loajálnost“ ...*

Oddílová organizace

-umožňuje svépomocný tělocvik, sport a rekreaci tisíců studentů, přihlášených do VS. Jejím účelem je dělba práce, jíž je možno dosáhnout všech úkolů a cílů VS při tak velikém počtu účastníků, aniž se tím porušuje vědomí jednotnosti celku u členů jednotlivých oddílů a odborů. Oddíly VS Praha je možno třídit podle několika dělítek:

1. Oddíly VS podle formy organizační(6)

a) *Oddíly třídní (školní)* se podobají třídám ve školách. V určitou hodinu se příslušníci oddílu sejdou svého cvičení a nastupují tam za vedení učitele ke cvičení. Někdy mají význam kmenových oddílů.

b) *Oddíly osobní* jsou neveliké oddíly se samostatným osobním vedením, které bývají většinou včleněné do kmenových oddílů (většinou turistické, ale i venkovské oddíly).

c) *Oddíly klubovní*, které vznikly především kvůli závodnímu sportu. Organizují pak i jednotlivé odbory.

2. Oddíly VS podle poměru k ústavům tělesné výchovy

A) Oddíly, jež jsou součástí spojených ústavů

a) *Oddíly školní (třídní)*, utvořené na základě místního a časového rozvrhu. Jsou obdobou školních tříd, resp. kolegií.

b) *Oddíly kmenové* jako obdoba sportovních klubů nebo tělocvičných jednot, které jsou vytvořeny za účelem intenzivnějšího a úspornějšího pěstování významných tělocvičných a sportovních odvětví a organizovány většinou samostatně.

c) *Oddíly včleněné (osobní)* jsou menší oddíly vytvořené obdobou skautských oddílů, řízených jedním nebo několika vůdci pod dozorem přednosta obou ústavů. Přičleňují se obyčejně v některých sportovních oborech ke kmenovým oddílům.

B) Oddíly doplňující a rozšiřující organizaci vysokoškolského sportu

d) *Oddíly připojené* – např. oddíly ve studentských kolejiích a venkovské oddíly

e) *Oddíly rámcové (přátelské)* jsou spolky řízené alespoň částečně přednostou obou ústavů, věnující se speciálnějším činnostem. Patří k nim odbor šachový, hudební, fotografický, filmový ale také oddíly dopravních sportů jako cyklo, moto, auto, aero.

3. *Oddíly VS podle místa, kde sídlí, nebo podle oblastí, z nichž berou členstvo* (toto rozdělení bylo dělídlem např. ve dvacátých letech – viz kniha Dr. Smotlachy č.3)

a) *Oddíly středisk VS, hřišť apod.* Jsou to především všechny oddíly třídní (školní), jež se samozřejmě váží místem na příslušné tělocvičny, hřiště, plovárny, loděnice apod. Nejvíce těchto oddílů je umístěno v Marathonu a v připojených tělocvičnách, jež jsou do jisté míry i oddíly kmenovými pro obory organizačně přímo souvisejícími s ústavem.

b) *Oddíly kolejí studentských center*, jejichž členy jsou obyčejně všichni členové kolejí. Každá kolej má obyčejně svůj odbor (oddíl) tělocvičný, volejbalový, tenisový, tabletenisový, turistický, atletický atd., které jsou buď součástí Ústředního oddílu této koleje, nebo samostatné.

c) *Oddíly škol a fakult*, např. oddíl právnický, medický, zemědělský, lesnický, stavbařský apod.

d) *Oddíly národnostní a krajové*: oddíl podkarpatskoruský, německý, maďarský, ukrajinský, bulharský, jugoslávský, rumunský, estonský, židovský atd. Úřední řeč těchto oddílů, i pokud se cvičí, je čeština.

e) *Oddíly částí Prahy*: např. oddíl vinohradský, letenský (ČASK), polabský, smíchovský, žižkovský, libeňský, krčský, strašnický, vyšehradský, atd. Tyto oddíly mají za členy většinou místní studenty; přibírají často i hospitanty, což je u ostatních oddílů většinou výjimkou.

f) *Oddíly venkovské*, které bývají obyčejně oddíly osobními, řídčeji klubovními. Celkem jich je 56, z nichž většina v Čechách (44), 8 na Moravě a ve Slezsku a 4 na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Jejich činnost se rozvíjí hlavně o prázdninách.

4) *Oddíly a odbory VS podle práce a činnosti* - je vlastně rozdělením nejdůležitějším, neboť celá oddílová organizace VS je vybudována za účelem zdokonalení a zvýšení činnosti a práce VS ve všech směrech. Tu se právě uplatňují zejména oddíly pěstující jeden druh cvičení a sportu.

A) Oddíly činnosti tělovýchovné a sportovní

a) Oddíly činnosti teoretické a teoreticko- praktické

b) Oddíly činnosti praktické

c) Oddíly a odbory (sbory) k řízení práce tělovýchovné, branné a sportovní

B) Oddíly (odbory) k práci odborné a vědecké

C) Oddíly se speciální činností (brannost, rekreace)

Sporty byly v tomto období děleny do těchto skupin (6):

- I. Tělocvik a gymnastika
- II. Sporty atletické a úpolnické
- III. Sporty vodní
- IV. Sporty zimní (lední a sněhové)
- V. Sporty jízdní a motorové; letectví
- VI. Sportovní hry
- VII. Turistika
- VIII. Sporty přírodní
- IX. Sporty střelecké

Tabulka č.11 – Počet frekventantů (účastníků a návštěvníků) kolegií doc. Dr.Smotlachy (v obou ústavech těsné výchovy) podle škol a fakult v roce 1932/33 (6):

Univerzita Karlova	Muži	Ženy	Celkem	Všech
Práva	1218	191	1409	
Medicína	736	151	887	
Filosofie	417	162	579	
Přírodní vědy	465	107	572	
	2836	611		3447
Technika				
Architektura	212	20	232	
Stavitelství	993	118	1111	
Strojní inženýrství	631	-	631	
Chemie	182	45	227	
Zeměděl. a lesní	337	4	341	
Speciální nauky	283	62	345	
Obchodní	431	71	502	
	3069	320		3389
Ostatní vysoké školy				
V Praze				
Akademie věd a umění	39	20	59	
Německá univerzita	21	9	30	
Německá technika	11	8	19	
Husova bohosl. fak.	91	-	91	
Škola pedagog.studií	12	9	21	
	174	46		220
Všech vysokoškoláků	6079	977		7056
Odborné a střední školy				
Umělecko- průmyslová	84	39	123	
Konservatoř hudby	53	29	82	
Střední a růz. odb.školy	375	401	776	
	512	469		981
Hospitanti	212	429		641
Celkem všech	6803	1875		8678

Střediska Vysokoškolského sportu Praha

Oba ústavy (ústředí VS) jsou umístěny ve II. poschodí v Marathonu, Praha II., Černá ulice 7a. Zde se soustřeďuje činnost organizační, vědecká, správní, hospodářská atd. (6)

1. Hlavním střediskem VS je Marathon. Má 3 tělocvičny, prostorné šatny, dvoje teplé sprchy, místnosti pro schůze oddílů a přednášky. V roce 1931/32 zde cvičilo 2635 studentů a hospitantů. K Marathonu jako středisku je připojena i tělocvična v Křemencově ulici a tělocvična v Resslově ulici. V Marathonu jsou v zimě soustředěna všechna hlavní kolegia a koncentruje se sem i organizace mnoha sportů (turistika, táboření, horolezectví, lyžařství, sáňkování, cyklistika, střelctví, apod.). Konají se zde i veřejná vystoupení v gymnastice, boxu, šermu, tabletenisu, a jiných sportech.

2. Strakova akademie - je druhým střediskem VS. Je zde venkovní hřiště s atletickou dráhou, prostorná tělocvična, zvláštní místnost pro tabletenis, 6 tenisových kurtů (z nich 2 červené) a 4 dvorce na volejbal. Slouží jako tréninkové místo především atletům, basketbalistům, volejbalistům, ragbistům, hokejistům, lyžařům, boxerům. V celku se zde zúčastní cvičení ročně 1300 studentů a studentek v 60 oddílech.

3. Hřiště na Petřském nábřeží - je určeno pro 800 členů VS a 35 oddílů. V zimě je střediskem krasobruslení a hokeje na ledě, v létě tenisu, volejbalu, lukostřelby a gymnastiky pod širým nebem. Je zde celkem 6 tenisových dvorců, 3 volejbalové, 1 basketbalový a centrální dvorec pro tenis, volejbal, basketbal, gymnastiku, box apod. V zimě je zde kluziště. K hřišti je přidružena zimní plovárna v Klimentské ulici, která poskytuje pro členy VS velké výhody a je střediskem závodního plavání VS i se skoky do vody a vodním pólem.

4. Hřiště Královská (Císařská) louka – obhospodařuje ročně 1200 studentů ve 40 oddílech. Je zde 9 tenisových dvorců, velká loděnice, 1 volejbalový dvorec, hangár pro letce, šatna ke koupališti. Je to centrum kanoistiky VS a v létě centrum smíchovského oddílu VS. V létě se na Císařské louce soustřeďují členové VS k bezplatnému koupání a plavání. Tabletenis se hraje v klubovně i na hřišti, pozemní hokej na hřišti na podzim a na jaře.

5. Hřiště na Růžku – se rozkládalo na rozhraní Bubence a Dejvic na Podbabské třídě a bylo důležitým střediskem VS pro 1200 studentů a 30 oddílů, v důležitém místě pro novostavbu techniky. Má 12 dvorců pro tenis, 2 na volejbal, hřiště pro kopanou, házenou, ragby, pozemní hokej, kluziště pro hokej na ledě a krasobruslení, prostorné šatny a klubovny s místem pro tabletenis. Hraje zde několik důležitých oddílů VS; tenisových celá řada (např. ruský), oddíl Podbaba, tabletenisový oddíl, krasobruslařský, volejbalový atd.

6. *Hřiště u Radiostanice* (za Vinohrady u St. Strašnic) má 8 dvorců na tenis, 2 dvorce na volejbal, 2 stoly na tabletenis, 1 hřiště na basketbal a na pozemní hokej. Chodí sem 700 studentů organizovaných ve 20 oddílech.

7. *Hřiště na Albertově a pod Karlovem* mají celkem 7 dvorců na tenis, 2 dvorce na volejbal. Cvičí zde asi 700 studentů, nejvíce z fakulty přírodovědecké a také medicí z blízkých ústavů lékařské fakulty.

8. *Hřiště letenské* pro kopanou, házenou, ragby a volejbal. Cvičí zde na 400 studentů především velkého oddílu ČASK, Studentské kolonie, koleje jugoslávské. VS dostal také právo na užívání atletické dráhy ČsAAU na letenské pláni, kde trénuje i ragbyový oddíl VS.

9. *Hřiště na Maninách* (u libeňského mostu) je důležité hřiště pro Libeň a Holešovice (400 posluchačů). Je zde dosud postaveno 6 tenisových dvorců a 1 volejbalový.

10. *Hřiště ve St. Dejvicích* (ČASK), v Bráníku a v Krči se nyní připravují. Dosud jsou hotovy 2 dvorce ČASKu v Dejvicích.

11. *Hřiště na Hradčanech* (Lobkoviczova zahrada) má 4 tenisové dvorce.

12. *Letiště v Letňanech*, kde Aeroklub VS má vlastní velký letecký hangár. Středisko je pod správou Aeroklubu VS.

13. *Farma na libeňském ostrově* se zahradou a cvičišťem je střediskem školy a studia v přírodě i táboření pro pražské studenty.

Koleje a studentská centra (se zaměřením na studenty techniky)

Jsou velice důležitými centry VS, neboť téměř všichni ubytovaní na kolejích jsou jeho členy. VS podporuje rozvoj tělesné výchovy a sportu ve všech pražských studentských kolejích, poskytuje a pomáhá tam stavět a zařizovat tělocvičny a další objekty (6).

Masarykova kolej v Dejvicích má 630 členů VS. Je to největší kolej, která má 3 tenisová hřiště, 2 volejbalové dvorce a vlastní tělocvičnu. Má k dispozici také hřiště (kluziště) VS v Dejvicích na Růžku, kde pěstuje kopanou, pozemní hokej, ragby; v zimě kanadský hokej, bruslení atd. Její členové cvičí také v tělocvičně a na hřišti ve Strakově akademii, v tělocvičnách Marathonu a na jiných blízkých hřištích VS. Oddíl Masarykovy koleje je ze všech kolejních oddílů nejsilnější (6). Ze zprávy o činnosti Masarykovy stud. koleje za rok 1932 lze vyčíst následující údaje:

Volejbalový odbor- výsledky docílené proti vynikajícím klubům z Prahy i venkova mluví jasně o vynikající kvalitě mužstva. V turnaji o pohár prof. Dr. Smotlachy získalo II. cenu, v pohárové soutěži o pohár min. rady Dr. Říhy dobylo I. ceny. Mužstvo bylo z formálních důvodů zařazeno do II. ligy, v níž dobylo hladce prvního místa. V Mistrovství pražských

kolejí a studentských středisek získalo celkem 6 mužstev koleje tato umístění: I.tým 1. místo, II tým 3. místo, III. tým 4. místo.

Tenisový oddíl – je největším na koleji, když se do něj přihlásilo 180 členů. Kurty jsou na koleji 3 a mají dobrou jakost. Jeden z nich je vyhrazen žebříčkovým zápasům a slouží jako závodní. V tělocvičně koleje je zřízena tréninková zeď.

Tabletenisový oddíl má k dispozici 3 hrací stoly. Hrají se neustále 2 žebříčky, sestavené z 18 hráčů. V mezikolejním mistrovství družstev se umístily týmy MSK na I., III. a IV. místě, když Kolegové Kožíšek a Sedláček byli klasifikováni jako I. a II.

Lehkoatletický oddíl MSK dobyl mezikolejního mistrovství na jaře 1932. Oddíl má k dispozici 2 doskočiště na dvoře a provizorní závodní dráhu v délce asi 150 metrů.

K volnému použití je ponecháváno i různé náčiní. Cvičení probíhají i v zimě, zúčastňuje se jich kolem 20 atletů. V sobotu podnikají přespolní kondiční výběhy.

Krasobruslařský oddíl má kolem 40 členů; průměrná návštěva kurzu na kluzišti VS v Dejvicích na Růžku činí 15. Kroužek uvažuje o otevření vlastního kluziště na dvoře koleje, i když plocha nebude veliká.

Oddíl kanadského hokeje je nejmladší ze všech. Je do něj přihlášeno 20 hráčů, vesměs dobrých bruslařů a závodně ostřílených. Chybí jen potřebný inventář, aby tým mohl zasáhnout do soutěže mezi studentskými mužstvy. Trénuje na kluzišti Na Růžku.

Fotbalový oddíl hraje spíše rekreačně, než závodně. Bylo sehráno několik zápasů mezi studentskými mužstvy.

Šermířský oddíl byl zřízen na žádost kolejáků kuratoriem koleje, jež opatřilo z vlastních prostředků potřebné náčiní a instruktora. Cvičení se konají pravidelně 1 x týdně po dvě hodiny pod vedením instruktora z Vojenské tělocvičné školy v Praze. Průměrná účast ve cvičení byla 15, pěstoval se šerm šavlí a fleretem.

Rohovnický oddíl se těší velké popularitě v koleji. Díky lektorátu je boxing jedním z nejlépe vybavených kroužků v koleji; má vhodně upravenou i malou místnost za velkým sálem.

Členové kroužku mají pravidelně cvičení 2 x týdně.

Oddíl tělocvičný organizuje hodinu gymnastiky ve Strakově akademii a v Marathonu. Na koleji byly zavedeny i ranní půlhodinky, které se setkaly s velkým zájmem, i když převážně ve zkouškovém období byly pak návštěvy kolísavé.

ČASK Praha - letenský oddíl VS vznikl splynutím sportovního odboru Spolku posluchačů strojního a elektrotechnického inženýrství na České vysoké škole stroj. a elektrotech. inž. při Českém vysokém učení technickém v Praze, tak řečeného Vysokoškolského teamu strojního Praha, založeného v roce 1921, a Sportovního odboru

Spolku československých právníků „Všehrd“ v Praze, když fúze byla provedena v roce 1925 pod záštitou VS resp. jeho přednosty Dr. F. Smotlachy.

Fotbalový odbor je nejstarším odborem ČASK Praha, jelikož již od svého založení 1921 byl Vysokoškolský T.S. Praha členem Čsl. svazu fotbalového – Středočeské župy, jejíhož mistrovství se účastní. Může se pochlubit největšími mezinárodními úspěchy ze samostatných zájezdů klubu do Německa (Míšeň, Kassel, Fulda, Hersfeld) a také starty svých borců v mužstvech ČSR na Studentských hrách v Římě a v Paříži. Také v republice má prvotřídní zvuk jak v Praze, tak i na venkově. Připomenout se mohou jeho vítězství nad východočeským leadrem SK. Pardubice a nad silným II. profi mužstvem AC Sparta Praha ve 3. ročníku Malostranského poháru. Ve Vysokoškolském sportu a vůbec ve studentském sportu nemá v tomto odboru konkurenci. Pravidelný trénink se koná vždy ve středu a v pátek na hřišti u Studentské kolonie na Letné. Odbor staví pravidelně pět vyšších mužstev : M (mistrovské); R (reservní); J (juniorské); Z (zájezdové); D (doktorské tj. klubové Old boys) a příležitostně K (kombinované).

Dorostenecký odbor pro středoškoláky od 14 do 18 let. Jemu vděčí za neustálé doplňování svých mužstev mladými, nadějnými borci.

Kanadský odbor (lední hokej) je jedním z neúspěšnějších v ČASKu, neboť zvítězil bez ztráty jediného bodu ve II. třídě mistrovství Pražské župy Čsl. svazu kanadského hokeje a od loňska hraje v pražské I. třídě, kde je jediným reprezentantem vysokoškolského sportu. Z výsledků stojí za zmínku nerozhodný zápas s SK. Slavia Praha a těsné prohry o jednu branku se SK. Zbraslav a ČKS Vyšehrad 07.

Hokejový odbor pěstuje jak pozemní hokej o 7 (bandy), tak i 11 (land) hráčích. Současně je to dobrá příprava na kanadskou sezónu. Trénuje pravidelně ve středu na hřišti u Studentské kolonie na Letné.

Atletický odbor není ještě vyvinut, jak by tento sport potřeboval.

Lyžařský odbor je již po několik let členem Svazu lyžařů. Jeho činnost se omezuje na pořádání zájezdů na hory, zvláště o vánocích.

Šachový odbor hraje jak v klubovnách na kurtech v Dejvicích, tak i „Na Trocnově“.

Kromě uvedených odborů má ČASK ještě odbory pro ostatní činnost jako odbor společenský (pro organizaci společenských podniků klubu), kondiční (pro bezplatné získávání kondic) a rekreační (pro získávání výhod členstvu při návštěvách podniků všeho druhu).

Činnost VS o prázdninách

Vysokoškolský sport se snaží zařídit všechna cvičení tak, aby se konala v době studentstvu vyhovující a jemu ve studiu nepřekážející, tedy v době ranní nebo večerní, v neděli, ve svátek a samozřejmě zvláště z důvodu rekreačních o všech prázdninách vysokoškolských, jako o vánocích, v pololetí a o velikonocích. Činí tak také podle zásady biologické metody tělovýchovné, vyžadující nepřetržitost tělesných cvičení bez přerušení po celý rok. Pro tělesné cvičení, má-li se jím dosáhnout určeného cíle, nemohou platit pravidla, kterými se řídí studijní rozvrhy a uspořádání přednášek ve školním roce. Je zde nutná pravidelná a nepřetržitá činnost.

Proto se VS stará o vysokoškolské studenty i o hlavních prázdninách a ponechává svá hřiště v Praze otevřená pro všechny, kteří nemohou na venkov. Vedle toho se stará, aby všichni jeho členové mohli strávit hlavní prázdniny pokud možno na venkově v přírodě. Proto VS podporuje turistiku, které se o prázdninách věnují vesměs všichni členové VS. Jedni cestují po republice, kde se zvláště vyhledávají horské oblasti jako Krkonoše, Slovensko, Podkarp. Rus; druzí jdou do ciziny za poznáním světa kromě osvěžení a ozdravení (6).

Rekordy nejlepších výkonů VS atletů v roce 1933

100 m: Kněnický 10,9; Svatoš 11,0; Stupecký 11,2. 200 m: Kněnický 22,5; Svatoš 22,8; Fišer 23,4. 400 m: Fišer 49,5; Kněnický 49,8; Kozák 52,0. 800 m: Drozda 1:57,0; Krátký 1:58,5; Kozák 2:00,0. 1500 m: Drozda 4:03,5; Krátký 4:04,5; Šimek 4:04,8. 5 km: Hron 8:55,0; Šimek 4:04,8. 10 km: Hron 32:40,2. Marathon: Kočí 3 h. 04:23. 110 m přek.: Bauer 16,9; Rajnoch 17,5; Juránek 18,2. 400 m přek.: Krátký 58,5; Kněnický 59,3; Tippman 59,8. Koule: Baracz 14,14; Vaňouček 13,44; Durdil 13,25. Disk: Vaňouček 42,48; Přeborovský 40,21; Baracz 39,67. Oštěp: Slezáček 59,45; Plischke 58,99; Kněnický 53,58. Kladivo: Muller 34,94; Hovora 28,46; Kněnický 26,90. Skok vysoký: Čěšpiva 185; Svatoš 176; Hadaš (dor.) 175. Skok daleký: Markl 676; Hrbek 651; Svatoš 649. Skok o tyči: Markl 380; Juránek 340; Štrégl 330. Trojskok: Markl 13,57; Rajnoch 12,95; Hrbek 12,51. Desetiboj: Kněnický 5944 bodů; Rajnoch 5727 bodů. 4 x 100 m: 44,0; 4 x 400 m: 3:25,2 (6).

Ve třicátých letech běží organizace TV a sportu ve známém Smotlachově systému.

Ve šk.r.1937/38 byla ještě TV na ČVUT vyučována Dr.Smotlachou a to konkrétně Tělesná výchova I. a II.- 2 hod. týdně přednášek ve dvouročním cyklu; Cvičení v tělocviku, sportu, a skautingu – 12 hodin týdně, Tělesná výchova a brannost národa- 2 hodiny týdně podle úmluvy (7).

Ve šk.r.1938/39 navíc ještě Kurs (seminář) pro cvičitele tělocviku a sportu. Ústav tělesné výchovy měl stále sídlo v Černé ulici 7a v Marathonu.

V programu na studijní rok 1939/40 se ještě uvádí : Tělesná výchova I. a II. – 2 hod. týdně, Přednáška ve dvouročním cyklu, ve středu od 6-8 hodin v Marathonu, Praha II., Černá 7a.

Cvičení v tělocviku, sportu a skautingu – 12 hodin týdně (6 hod. pro začátečníky, 6 pro pokročilé).

Cvičebny pro TV: tělocvičny zimní: Marathón, Strakova Akademie, gymnasium v Resslově a Křemencově, gymnasium Krásnohorská, v koleji Švehlově a Masarykově. Letní tělocvična nářad'ová a dráha atletická: v zahradě ve Strakově Akademii. Hřiště: ve Strakově Akademii, na Albertově a pod Karlovým, na Císařské louce, na Libeňském ostrově (Maniny), na Švehlově nábřeží, u Radiostanice, za Vinohrady u Strašnic, ve Švehlově koleji, na Letné, ve Studentské kolonii, v Masarykově koleji, v Dejvicích na Růžku, na staveništi české techniky. Plovárny celoroční (zimní): Axa, Tyršův dům na Klárově, na Slupi. Letní: Vyšehradská, vojenská, Císařská louka atd. Loděnice: na Cís.louce, Ve Smíchovském podbřeží, v Bránice. Střelnice vojenské: V Kobylisích a v Milovicích. Zimní cvičebna pro box, branu, stolní tenis ve Strakově Akademii. Chata na Padrti. Sídlo a místnosti ústavu: Praha II. Černá ulice 7A, Marathón (8).

1939- 1945

I ČVUT postihlo násilné uzavření českých vysokých škol za nacistické okupace. Z rozhodnutí říšského protektora Konstantina von Neuratha byly české vysoké školy uzavřeny od 17. listopadu 1939 a trvalo to až do 4. června 1945. Kvůli tomu zůstala nedokončena i výstavba budov ČVUT v Dejvicích, započatá roku 1925. Důsledkem války bylo také zrušení německé techniky Benešovým dekretem 123/1945 Sb. k 17. listopadu 1945 (2).

1945- 48

Začátek přednášek se konal 4.6.1945 zahajovací řečí rektora Prof. Bažanta. Ten byl také zvolen novým rektorem spolu s novými děkany dne 11.10.1945.

Činnost Ústavu pro TV na VŠ byla znovu obnovena (9). Ústav pro TV na vysokých školách má od 1.9.1945 znovu pronajat pozemek na Císařské louce (výnos MŠ a osvěty, čj. C-100424/45-I/1). Hřiště je jedním ze sportovišť ústavu, již od roku 1926 tu VS zřídil loděnici pro 160 lodí, malý letecký hangár, dvorec pro odbíjenou a košíkovou, tenisové dvorce. Druhé hřiště je v Praze XIX. Na Růžku na Vítězném náměstí. Studenty je využíván také Masarykův stadión na Strahově. V budoucnu se má uvažovat o hřišti býv. německých vysokých škol vedle Císařských mlýnů u Stromovky (10).

V programu na školní rok 1945- 46 je v doporučených předmětech a předmětech přednášených na jiných vysokých školách uvedena i TV. Výchova tělesná- v zimním i letním semestru 2 hodiny přednášek a 6 hodin cvičení na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství; 2 hodiny přednášek a 12 hodin cvičení na Vysoké škole speciálních nauk (11). Ve školním roce 1945/46 navštěvovalo ČVUT celkem 16 181 studentů (12).

V programu na školní rok 1946- 47 (12) je již uveden RNDr. Rudolf Žáček jako přednosta Ústavu tělesné výchovy, Praha XII, Slezská 5. Tělesná výchova je psána v předmětech doporučených a to pro Dr. Žáčka 2 hodiny přednášek a 4 hodiny cvičení pro všechny ročníky. Branná výchova je jako povinná pro Dr. Žáčka a to 2 hodiny přednášek nebo cvičení pro 1.- 3.ročník. V programu na školní rok 1947- 48 je vše stejné jako v minulém roce, navíc se dozvídáme u VŠ strojního a elektrotechnického inženýrství informaci o vloženém; na brannou výchovu 10 Kč a na TV 10 nebo 20 Kč (13).

3. Období socialismu

První zmínkou o TV v archívu ČVUT po únorové revoluci v roce 1948 je usnesení č. 1622/48, kde ještě v roce 1948 RNDr. Rudolf Žáček, ředitel Ústavu pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze píše, že řádné testování v povinné branné tělesné výchově je obcházeno. Kdo ze studentů jej nebude mít, ať mu není uznán semestr. Ústav pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze měl sídlo v Praze II., Příčná ulice 2 (14).

Téhož roku další ředitel Ústavu Rudolf Kříž v usnesení č.3184/48 píše: pochodové cvičení všech VŠ v Praze je zorganizováno pro jednotlivé ročníky - 1.ročník sraz v Hlubočepích na konečné stanice č.5; 2.r.- v Motole na konečné elektr. dráhy č.9; 3.r. v Dolní Liboci na konečné č.11; ženy všech ročníků- v Podbabě na konečné 17,18.

V programu na školní rok 1949/50 je jako vyučující uveden Prof. R.Kříž. Branná výchova je povinná v 1.- 3. ročníku a tělesná výchova jako doporučený předmět jen u některých VŠ na ČVUT (15).

Stížnost z ČVUT ze dne 9.března 1951 je adresována již prozatímnímu řediteli Ústavu Josefu Gregorovi. Mluví se zde o nevyhovujícím termínu cvičení z branné výchovy v posledních 14 dnech zkouškového období, kdy studenti nemohli mezi 21.- 28.2.1951 dělat zkoušky.

Podle výnosů MŠVU ze dne 22.7.1952 čj. 39767/52- těl. vých. a ze dne 19.8.1952 čj. 41799/52- těl. vých. **se zřizují při všech vysokých školách katedry těsné výchovy a to ke dni 1.10.1952.** Katedry jsou určeny k provádění zejména těchto úkolů (16):

- vyučovat povinnou TV, která je součástí vojenské přípravy a branné výchovy;
- povinnou TV posluchačů tělesně oslabených;
- nepovinnou TV pro posluchače, kteří chtějí dosáhnout vyšší branné a tělesné zdatnosti;
- provádět brannou výchovu posluchačů nezařazených do vojenské přípravy;
- starat se o propagaci a popularizaci vědeckého bádání;
- sledovat práci dobrovolné tělovýchovné organizace na VŠ.

Směrnice také stanovila úvazky asistentů na 18 hodin; tj. 9 oddílů po 18- 35 studentech; (Zvl. TV – 10- 20 studentů); vedoucí katedry vyučuje 3 oddíly, což tvoří 75- 105 žáků.

Od 1.10.1952 vyučují na KTV při ČVUT asistenti, kteří byli převzati z bývalého Ústavu pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze. Rektorátem Karlovy university byli propláceni do konce roku 1952, od 1.1.1953 pak od ČVUT. Jednalo se o tyto asistenty: Josef Doležal, František Fišar, Anna Heimová, Vilém Levý, Zdeněk Mráz, Miloslav Novák, Josef Voborský, Václav Žďárek, zastupujícím vedoucím byl určen Gustav Šorm a tajemnicí katedry Marie Molíková. Sídlo katedry bylo na Karlově náměstí 17 (16).

Z výroční zprávy o činnosti KTV ČVUT Praha pro šk. rok 1952/53 lze ocitovat mnoho důležitých informací (17):

Tabulka č. 12 – počet zapsaných studentů v letním semestru 1952/53 v normálních oddílech TV

Ročník	Studujících		Celkem	Počet oddílů		Celkem
	Muži	Ženy		Muži	Ženy	
I.	1754	107	1861	63	6	69
II.	1388	76	1464	45	3	48
III.	1089	34	1123	36	1	37
IV.	921	30	951	48	1	49
Asist.	332	-	332	mezi IV.r		
Celkem	5484	247	5731	192	11	203

Průměrný počet zapsaných mužů v jednom oddíle byl 28,5. Průměrný počet zapsaných žen v jednom oddíle byl 22. Ve zvláštních oddílech cvičilo celkem 229 studentů (z toho 16 žen); počet osvobozených činil celkem 176 studentů (z toho 5 žen), což bylo 3,24% všech studentů. Průměrná docházka byla 87,1% (1.r.- 92%, 2.r.- 86,5%, 3.r.- 88,2%, 4.r. včetně asistentů- 78,3%. Stoprocentní účasti docílilo celkem 500 studentů (8,7%).

Další informace:

- odznak zdatnosti získalo celkem 5399 studentů (z toho 247 žen);
- výsledky praktických zkoušek: 373 jedniček, 1455 dvojek, 2044 trojek; nesplnilo 70, nezkoušeno 717;
- výsledky zkoušek z teorie tělesné výchovy: 2496 jedniček, 1627 dvojek, 243 trojek, nesplnilo 6, nezkoušeno 663;
- staly se 3 vážnější úrazy: vykloubení lokte při pádu z hrazdy, 2 svalové ruptury při skoku do dálky;

Nejlepší výsledky studentů na různých závodech a soutěžích

Lehká atletika: Miloš Engl – kladivo- 56,94 m – reprezentant ČSR, 5. výkon v Evropě;

Milan Hon – 110 m přek.- 15, 5 vt. – širší repr. družstvo;

Milan Pinka – skok daleký – 670 cm;

Josef Nepraš – koule – 14,00 m.

Hokej : Zdeněk Jeřábek (Kladno) – reprezentant ČSR

Vodní pólo: Slavia technika (+ 3 as. KTV) – vítěz krajského přeboru DSO Slavia

Odbíjená: Zdeněk Humhal – reprezentant ČSR

Košíková: Zdeněk Rylich - reprezentant ČSR

Alena Kasová - reprezentant ČSR

Pavel Cingroš – člen mistr. družstva ČSR

Zajímavé údaje z činnosti asistentů a katedry

- vedoucí katedry provedl celkem 155 hospitací na hodinách;
- prakticko metodické školení celé katedry se provedlo celkem 15x po 3 hodinách;
- vědeckovýzkumných seminářů bylo na katedře uskutečněno 20;
- do redakcí odborných časopisů a denního tisku se poslalo 38 článků, z toho 27 bylo doposud otištěno;
- 6 x asistenti přednášeli mimo KTV;
- uskutečnila se soutěž o nejlepší publikaci, hodnotila se kvalita a také počet článků;
- na katedře pracovalo celkem 25 asistentů na plný úvazek; kromě již jmenovaných ještě Josef Beneš, Vladimír Březina, N. Bubník, Karel Dušek, Vilém Hohler, František Klonfar, Václav Krafek, Miroslav Křeček, František Malý, Miroslav Prokš, Radomil Rejšek, Eugen Rendl, Vladimír Suchý, Jiří Štěpnička, Vladimír Vytiska, Ivo Skřivánek, Rada Smutná,;
- od 1.7.1953 je vedoucím katedry Gustav Šorm, jeho zástupcem Josef Doležal;
- externími učiteli jsou Bohumil Mareš a Jiří Mašín, externím učitelem branné výchovy Ing. Novák;
- na KTV jsou ještě 4 zaměstnanci: Marie Molíková a Eduard Šimon jako admin. síla; Ladislav Kartaš jako údržbář, Marie Vejrychová jako uklízečka;
- sídlo katedry je malé a nevyhovující, mohlo bys se stát jednou katedrou z uvažovaných budoucích tří;
- katedra má ve správě jediné hřiště a to na Císařské louce, kde se dá vyučovat lehká atletika, košíková, odbíjená, kopaná a kanoistika;
- pouze katedrou byla pronajata tělocvična Tatra Smíchov a hřiště Tatra Smíchov na Mrázovce;
- další tělocvičny byly pronajaty i jinými katedrami a složkami: sály Autopragy v Žitné ulici, Slavoj Vyšehrad, Meopta Košíře, Aritma na Hanspaulce, Spartak Sokolovo, Budeč, Marathon, Rudé Právo Nusle;
- pronajatá hřiště: Stromovka, hřiště ve Slovenské ulici.

Zřízení KTV na ČVUT

Podle ust. par.15 odst. 2 zákona č. 58/50 Sb. O vysokých školách **se zřizují s účinností od 1.února 1954 z původní KTV ČVUT čtyři menší KTV při fakultách stavební, strojní, elektrotechnické a v Poděbradech při fakultě slaboproudé elektrotechniky.** Přípis podepsal 1.náměstek ministra školství Dr.Kahuda (18).

Tabulka č. 13 – výkazy všech KTV ČVUT za zimní semestr školního roku 1955/56

Ukazatel	KTV FISv	KTV FSi	KTV FEL	KTV FSE
Počet cvičících studentů	2009	1397	1538	472
Počet učitelských sil	12	10	13	3
Počet studentů na jednoho pracovníka	167,4	139,7	118	157
Počet oddílů všeobecné přípravy	37	36	31	17
Počet studentů v nich	815	700	650	322
Průměrný poč.stud.v 1 oddílu všeob.přípr.	22	19,5	21	19
Počet oddílů výběrové tělesné výchovy	54	42	40	6
Počet studentů v nich	1112	621	761	131
Průměr. počet cvičících ve výběr.odd.těl.vých.	20,6	14,5	19	22
Počet oddílů zvl. TV	5	4	8	1
Počet cvičících v nich	82	76	127	19
Průměr. počet v 1 oddílu zvl. TV	16	19	16	19
Počet oddílů nepov.(fakultativní) TV	29	24	38	9
Počet cvičících v nich	643	455	721	150
Prům.pocet cvičících v 1 oddílu	22,4	18	19	16,6
Počet účastníků zimních výcv. kurzů	331	248	305	123
Počet instruktorů na ZVK	22	19	27	?
Počet ostatních vedoucích a uč. sil na ZVK	12	10	6	3
Průměr.pocet instr. a ostat. uč.sil na 1 stud.	10	8,5	9	
Počet účastníků v sokol.závodě br.zdatn.	234	248	203	84

Dne 11.7.1956 vydalo Ministerstvo školství a kultury přechodné osnovy tělesné výchovy na vysokých školách. S přihlédnutím k nedostatkům v dosavadních osnovách z let 1952 a 1954 byly vypracovány *nové osnovy na podkladě těchto zásad (19)*:

1. V 1. a 2. ročníku jest základem práce příprava na splnění požadavků PPOV I.
2. Pořádat zimní výcvikové kurzy v 1. ročníku.
3. V prvním semestru u mužů postupovat jednotně podle upravených metodických řad (pětiboj, prostná, obratnost, přeskok, šplh, cvičení na hlavním náradí).
4. Umožnit těm, jejichž tělesná zdatnost je více než dobrá, aby se mohli zdokonalovat ve zvoleném sportu již od 3. semestru studií.
5. Ve výběrové a fakultativní TV důslednou diferenciací vytvořit podmínky pro rychlejší růst

výkonných a talentovaných sportovců.

6. Do výběrové a fakultativní TV zařazovat hlavně lehkou atletiku, sportovní gymnastiku, turistiku, plavání, odbíjenou, košíkovou, judo, lidové tance a uměleckou gymnastiku.
7. Pro studující I.- V. ročníku je součet hodin TV týdně nejvýše 4 hod. praxe a 1 hodina teorie; vrcholovým sportovcům až 6 hodin týdně.
8. Letní výcvikové kurzy zaměřit na pádlování a vodní turistiku, putování po turistických základnách, na výuku plavání (kurz pro neplavce).
9. Osnovy pro zvl. TV jsou součástí osnov.

Tyto prozatímní osnovy budou vědecky ověřovány tak, aby v roce 1960 mohly být vydány osnovy definitivní.

21.9.1956 vydalo Ministerstvo školství Organizační a *metodické pokyny k osnovám* těl. výchovy na vysokých školách. Výňatky z těchto návodů a poučení (19):

- doporučuje se diferenciaci v organizaci výuky, aby všichni (průměrní i nejvyspělejší) jedinci měli nejvhodnější podmínky k růstu výkonnosti;
- je zapotřebí využívat útvarovosti, zejména na začátku a konci hodiny;
- dbát na zvýšenou dynamičnost a pestrost hodiny nikoliv však na úkor kázně;
- mimořádnou pozornost věnovat na správné držení těla;
- v 1. a 2. ročníku je úkolem tělesné výchovy příprava a plnění podmínek odznaku zdatnosti (PPOV), splnění by mělo být do 1,5 roku;
- v I. semestru se doporučuje cvičení na náradí a ve II. semestru plnění PPOV;
- počet nově získaných nositelů odznaku zdatnosti je jedním z ukazatelů práce kateder.

Po celý rok 1956 MŠ organizovalo *speciální tělovýchovné kurzy pro pracovníky KTV a KTVTL*. Z ČVUT se těchto kurzů zúčastnili Vladimír Vytiska, Josef Pustina (plavání); Miroslav Křeček, Jan Pršala, Zdeněk Veselý (judo); Bohumil Svoboda, Karel Vondráček, Vilém Levý a Vlasta Mullerová (lehká atletika).

V roce 1957 se organizovaly *Sportovní přebory vysokých škol* ve sportech: kopaná, košíková, lehká atletika, lyžování, odbíjená a plavání. V komisi pro pořádání „Sportovních přeborů vysokých škol“ pracoval ve funkci tajemníka Vedoucí KTV Fakulty inženýrského stavitelství Vilém Levý.

Ve školním roce 1956/57 provedla KTV FEL pod vedením vedoucího KTV Doc. Gustava Šorma Komplexní průzkum studujících 1. ročníku FEL, kam spadá komplexní průzkum zdravotního stavu, vlivu vnějšího prostředí a pracovní hygieny, antropologických faktorů, tělesné zdatnosti a sportovní výkonnosti (19).

Přeborníky vysokých škol pro rok 1957 se stali (20):

J.Sniegoň – běh na 800 m- 1:58,2

V.Vítek – hod kladivem – 47,17 m

L.Vít – 200 m prsa – 2:48,8

Košíková – Janovský, Norman, Tomášek, Hubka, Langer, Čech, Křížek, Štýbnar, Pikhart, Handlovský, Šťastný, Růžička.

Tabulka č. 14 – výkazy všech KTV za školní rok 1958/59 (21)

Ukazatel	KTV FISv	KTV FSi	KTV FEL	KTV FSE
Všech řádných studentů	1843	1397	1851	686
Cvičících studentů	1808	1380	1504°	663
Osvobozených od TV	35	17	18	23
Oddílů těl. základní výchovy	49	39	34	12
Cvičících v nich	1012	856	854	237
Oddílů výběrové TV	37	22	41	14
Cvičících v nich	754	463	650	249
Oddělení nepovinné TV	40	4	65	17
Cvičících v nich	1050	61	1099	417
Počet oddílů zvláštní TV	3	25	3	2
Cvičících v nich	42	543	40	19
Počet studentů na ZVK	440	247	393	120
Počet studentů na LVK	121	-	52	-
Počet st. na kurzech výběrové TV	106	102	-	32
Počet st. na kurzech fakult. TV	12	-	95	114
Počet nositelů PPOV I.	250	158	507	230
Počet nositelů PPOV II.	18	9	33	30
Počet nositelů I.výkonnostní třídy	38	6	3	1
Počet nositelů II.výk. třídy	40	26	6	12
Počet nositelů III.výk. třídy	49	48	29	61

Počet nositelů třídy mládeže	-	27	-	7
Počet mistrů sportu	-	-	-	-
Počet studentů v DSO Slavia	145	94	-	236
Počet vlastních tělocvičen	-	-	-	-
Počet pronajatých tělocvičen	12	8	7	5
Počet vlastních hřišť	1	1	1	2
Počet pronajatých hřišť	3	2	1	1

O tom, jak vypadaly v této době letní výcvikové kurzy na ČVUT svědčí výtah ze zprávy o LVK KTV FSI z roku 1958 (22):

LVK I. - do kurzu byly povolány povinně studentky II.roč., termín- 20:- 30.7.58; kurz obsahoval lodní a pěší túru s připojeným programem; Vodní túra byla podniknuta na pramicích s východiskem na Horním Mlýně u Vyššího Brodu a skončila na Kořensku. Trasa po vodě byla rozdělena do 5 úseků, pěší túry vykonány 2, jeden den věnován výcviku na propusti, 2 dni tábornické praxi a předepsané teorii. Do kurzu povoláno 38 studujících, z nich se 12 nedostavilo (9 po řádné omluvě a 3 bez omluvy). Vedení mělo 5 osob- Vedoucí Zd. Poláková, hospodář J.Jungmann, instruktoři Poláková, V.Krafek, M.Novák. Celkový náklad na kurz činil 4 035 Kč; průměrný náklad na jednoho studenta 155 Kč; denní náklad na 1 studenta 15, 50 Kč.

LVK II.- z Kořenska do Prahy (následoval ihned po 1.kurzu);
Výběrové kurzy: Vyšší Brod- Hluboká; navazoval – Hluboká- Zlákovice; Poprad- Belanské Tatry- stanování a vysokohorská turistika, zlevněné jízdné, příspěvek 10 Kč denně, bylo jen 6 studentů z 27 původně přihlášených, důvody- opravné termíny zkoušek, brigády, praxe.
Fakultativní kurzy: Suchdol – Bechyně, následoval další Bechyně- Zbenické Zlákovice.
Autobus rektorátu, vlek pro kanoe nově zakoupený.

Z výroční zprávy KTV FSI lze vyčíst, kolik sportovních akcí katedra pořádala buď sama či ve spolupráci s jinými na katedrami na ČVUT : přebor v lehké atletice, v kopané, U-T v kopané, plavání, paralelky v košíkové na fakultě, košíková, lyžování (země), paralelky v odbíjené na fakultě, košíková U-T, sportovní gymnastika, utkání ve SG mezi 3 vysokými školami, kopaná, odbíjená, atletika U-T, atletika, odbíjená, tenis, vodácký závod (23).

Ve výroční zprávě o činnosti KTV FEL ČVUT v Praze ve šk.r-1959/60 se lze dozvědět, že od 1.9.1959 se spojil ÚTV v Poděbradech s KTV FEL v jeden celek. Byla také uvedena do provozu první vlastní tělocvična na ČVUT a to v Horské ulici (24).

Nejhlavnější akcí školního roku 1959/60 byla II. celostátní spartakiáda, na kterou nacvičovalo velké množství posluchačů ČVUT. Studenti vystupovali dokonce ve třech skladbách: ve skladbě s plnými míči, ve skladbě s tyčemi a ve cvičení Mládí republiky. Z FEL se zúčastnilo II. CS celkem 434 studentů.

Na poradě sdružení KTV vedoucí jednotlivých KTV předložili *návrhy na výstavbu tělovýchovných zařízení* pro jednotlivé fakulty na základě směrných čísel studentů a norem (z technického střediska rektorátu ČVUT) a předseda sdružení doc. Šorm zpracoval celý návrh. *Ten vypadá takto (25):*

Hlavní předpoklad: 12 750 studentů, 127 učitelů, 3 katedry
12 750 m² pro tělocvičny a plovárny; 102 000 m² pro hřiště.

Tělocvičny a plovárny:

1 sportovní hala	44 x 22 x 8 (968 m ²) pro 4 000 diváků
7 velkých tělocvičen	30 x 18 x 7 m
9 středních tělocvičen	27 x 15 x 7 m
6 malých tělocvičen	18 x 12 x 6 m
1 tělocvična u loděnice	24 x 12 x 6 m
3 plovárny	25 x 12 m
1 plovárna	33, 3 x 16 m
1 plovárna pro diváky	50 x 20 m
1 cvičný bazén veslařský a kanoistický	26, 5 x 14 m

Hřiště:

4 hřiště pro LA a kopanou	170 x 90 m
2 menší hřiště	140 x 70 m
24 dvorců na odbíjenou	18 x 9 m
12 dvorců na košíkovou	28 x 15 m
3 hřiště na házenou	50 x 20 m
24 dvorců na tenis	24 x 11 m
1 lední plocha	95 x 30 m

Loděnice na Císařské louce s kapacitou pro 200 lodí.

Z výroční zprávy o činnosti KTV FEL za šk. 1965/66 (26) se dozvídáme, že Přebory ČVUT se konaly v těchto sportech: turistice, tenisu, košíkové, lehké atletice, sportovní gymnastice, plavání, judu, odbíjené, kopané, přespolním běhu,

Mezinárodní utkání: Drážďany- Praha- Berlín v odbíjené žen

ČVUT – TU Drážďany v plavání a vodním pólu

ČVUT – Universita Rostock v kopané

ČVUT – PI Riga v kopané

Plnění PPOV na FEL – splnilo 183 mužů a 27 žen

Kandidátské disertační práce připravuje 7 učitelů KTV

Učitelé KTV publikovali celkem 36 prací v odborných časopisech během školního roku

Počet studentů zařazených do oddílů TV byl 2315, do oddílů Zvl. TV 38

Rozvoj členské základny v TJ Slávia FEL vzrostl z minulého roku (218) až na současných 487. Nově založeny byly oddíly tenisu a pálkované.

V zápise z porady KTV FEL ze dne 28.5.1974 je zmínka o převzetí sportoviště Kotlářka pro ČVUT (27).

5. Od sametové revoluce do současnosti

Velice zjednodušeně se dá říci, že okamžitě po revoluci nedošlo k žádným převratným změnám. Náplň tělesné výchovy na ČVUT byla smysluplně stabilizována a proto se moc neměnila. Na řídicích funkcích došlo ke změně pouze na KTV FEL, kde docenta Vladimíra Šustu demokratickými volbami nahradil odb.as. Čestmír Bulíř, po vypršení období pak odb.as. Jan Filandr a následně opět po vypršení období PaedDr. Zdeněk Valjent. Na dvou zbývajících KTV, na Fakultě stavební i Fakultě strojní dále vedli katedry po celou dobu Doc. Drnek a PhDr. Schmid (od 1.11.1989).

Akademické senáty jednotlivých fakult postupně rozhodly o snížení povinné TV z původních prvních 4 ročníků na 2. Proto se na všech KTV ustálil systém prvních dvou ročníků povinné TV a v dalších ročnících volitelné (nepovinné) TV.

Částečně došlo i na změny ve vyučovaných sportovních odvětvích, když byly přidávány atraktivnější a modernější sporty. Jednalo se nejdříve ihned po revoluci o softbal a kondiční posilování; posléze pak postupně i o frisbee, turistiku, bowling, golfové trenažery, squash, horolezeckou stěnu, lukostřelbu, beachvolejbal apod.

Postupně se vyvíjela i místa výcvikových kurzů, když bylo možno vyjet i do zahraničí. Zde se jednalo především o lyžařské kurzy v Alpách, pobytové herní kurzy v Itálii, Francii a

Chorvatsku a zejména o různé formy turistiky v různých místech světa (nejdále Grónsko, USA).

V tomto období se dále rozvíjela i sportovní činnost ve vysokoškolských tělovýchovných jednotách. Nejvíce úspěchů zaznamenaly oddíly vodního slalomu, softbalu (FEL); volejbalu mužů (FS); basketbalu mužů a stolního tenisu (FSv).

Také reprezentace ČVUT začala být aktivnější. Vyjíždělo se hlavně na sportovní hry severských evropských států SELLGAMES (Tampere, Riga, Tartu, Kaunas), hokejové turnaje (Miláno), fotbalové turnaje (Eindhoven, Antverpy).

Jedinou oblastí, kde se od revoluce neudělal žádný kvalitativní posun je oblast vědy, výzkumu a publikační činnosti. Za toto již dlouhé období žádný z asistentů nezískal další odborný titul. Veškerou publikační činností byly články 4 asistentů KTV FEL – Valjenta, Filandra, Szabóa a Botlíkové a následně vydaná 3 skripta, napsaná celým kolektivem KTV FEL.

Zřízení Ústavu tělesné výchovy a sportu na ČVUT

Příkazem rektora č. 1/2007 byl 1. 1. 2007 zřízen Ústav tělesné výchovy a sportu (ÚTVS), který je samostatným pracovištěm Českého vysokého učení technického v Praze. Vznikl sloučením kateder tělesné výchovy Stavební fakulty, Elektrotechnické fakulty a ústavu tělesné výchovy a sportu Strojní fakulty ČVUT (28).

Hlavní oblasti činnosti ÚTVS:

- zajištění všech forem pravidelné semestrální výuky TV na 7 fakultách ČVUT;
- zajištění a organizace zimních a letních výcvikových kurzů v ČR i zahraničí;
- organizace jednorázových sportovních akcí pro studenty a zaměstnance;
- zajištění sportovní reprezentace ČVUT na sportovních přeborech VŠ v ČR, Českých akademických hrách, mezinárodních sportovních akcích;
- řešení rozvojových programů a výzkumných úkolů v oblasti tělesné výchovy a sportu;
- správa a provozování tělovýchovných zařízení ČVUT;
- spolupráce s Vysokoškolskými tělovýchovnými jednotami na ČVUT při zajišťování sportovních aktivit na ČVUT.

Přehled docházky studentů ČVUT :

Tabulka č. 15 - Počet zapsaných studentů ČVUT na TV v zimním semestru 2007/8

Fakulta	I.ročník	II.ročník	volitelná	součet	ZVK	celkem
FSv	962	808	488	2258	92	2350
FS	488	407	99	994	40	1034
FEL	1123	886	706	2715	233	2948
FA	0	9	104	113	24	137
FD	234	4	23	261	4	265
FJFI	0	2	100	102	10	112
FBMI	0	0	31	31	1	32
Celkem	2807	2116	1551	6474	404	6878

Ve školním roce 2007/08 mají všichni studenti ČVUT možnost se přihlásit do těchto samostatných lekcí: fotbal, futsal, basketbal, volejbal, florbal, kondiční posilování, plavání, beachvolejbal, squash, golf (trenažery), squash relax (ve spojení se saunou), budo, aikidó, freesbee, bowling, horolezecká stěna, lukostřelba, aerobik, bodystyling, zvláštní TV, turistika, sjezdové lyžování, kanoistika, kolečkové brusle.

Pro zimní semestr bylo vypsáno celkem *19 zimních výcvikových kurzů*, v České republice 14 a v oblasti Alp pak 5 kurzů. Konkrétně se jednalo o tato místa a oblasti:

- Krušné hory: chata Mariánská 6 x v termínech od 20.1.- 2.3.2008; chata Kameňák (12.1.- 18.1.2008);
- Krkonoše: Vebrový boudy v Peci pod Sněžkou 2 x v termínech od 20.1.- 3.2.; chata Vendlovka u Jánských Lázní (2.2.- 9.2.); chata Zrcadlovka u Jánských Lázní (2.2.- 9.2.); chata Šohajka v Peci pod Sněžkou (16.2.- 23.2.); chata Lovochemie na Labské u Špindlerova Mlýna (17.2.- 23.2.);
- Dolomity v Itálii: Val di Fiemme (11.1.- 20.1.); oblast Val di Sole 2 x (25.1.- 3.2. a 9.3.- 16.3.);
- Savojské Alpy ve Francii: Les Menuires (11.1.- 20.1.); Flain (18.1.- 27.1.).

Pro letní semestr bylo vypsáno těchto *51 letních výcvikových kurzů* v časovém rozmezí od 8.6. do 14.9.2008 :

- všeobecné pobytové: Temešvár 5 x; Herbertov – 4 x; Orlík- Podskalí 9 x; Kruh u Jilemnice 5 x; Mozolov 1x
- windsurfování : rybník Dvořiště 2 x

- vodácké : Sázava 1 x; Morava 1 x; Vltava 5 x
- cyklistické : Hojsova Stráž 1 x; Morava 1 x; Šumava 1 x; Počátky 1 x; Mariánská 2 x
- turistické : Roháče 2 x; Vysoké Tatry 1 x; Jeseníky 1 x; České Švýcarsko 1 x; Adršpach 1 x
- florbalový : Máchovo jezero 1 x
- zahraniční : Francie – Provence (na kolech); Itálie – Numana 2 x; Tarquinie 1 x; Chorvatsko – Rab (pobytové).

V publikační činnosti za rok 2007 bylo za celý ústav zaevidováno celkem 8 článků a skript (Valjent 7x, Botlíková 1x).

Na Českých akademických hrách v Liberci ČVUT reprezentovalo celkem 185 studentů v 25 sportovních odvětvích z celkového počtu 31. V konečném bodování obsadilo ČVUT celkové 5.místo, muži 3.místo; sportovci vybojovali celkem 11 zlatých medailí, 6 stříbrných a 18 bronzových.

Na mezinárodním poli naši studenti- sportovci zaznamenali celkem 5 úspěchů:

- na 3. Mistrovství Evropy akademických veslařů se stala osma ČVUT univerzitním Mistrem Evropy;
- na hrách EuroSportLand 2007 v Miláně v konkurenci 1300 studentů z 35 univerzit z 20 států Evropy a Asie obsadilo ČVUT celkové 1. místo se 38 body, když do soutěže jsme vyslali celkem 5 družstev, která vybojovala tři 1. místa, jedno 3. místo a jedno 4. místo (fotbal muži, volejbal ženy, tenis, basketbal muži, volejbal muži);
- na mezinárodním univerzitním hokejovém turnaji v Eindhovenu reprezentační hokejové mužstvo vybojovalo 1. místo;
- stejně tak i fotbalové mužstvo ČVUT na turnaji rovněž v Eindhovenu;
- a 4 medaile vyhráli i naši karatisté na V. European Budo Games ve Splitu.

Literatura

1. Kraus, I. (2006) <http://www.cvut.cz/fotobanka/historie/0.gif>
2. <http://cs.wikipedia.org/wiki/ČeskévysokéučenítechnickévPraze>
3. Archív ČVUT, fond Rektorát/1957/58.
4. Smotlacha, F. (1925) Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, s.217

5. Smotlacha, F.(1921) O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908- 20). Praha (s.n.), s. 35
6. Smotlacha, F. (1934) Kniha o Vysokoškolském sportu. Praha (s.n.), s. 476
7. Program na školní rok 1935/36 (1935). Praha: České vysoké učení technické v Praze
8. Program na studijní rok 1939/40 (1939) Praha: České vysoké učení technické v Praze
9. 90 let českého vysokoškolského sportu (2000), Praha: ČAUS, s. 104.
10. Archív ČVUT, fond Rektorát, 1946/ Cvičiště Ústavu pro TV na Císařské louce
11. Program na školní rok 1945- 46 (1945). Praha: České vysoké učení technické v Praze
12. Program na školní rok 1946- 47 (1946). Praha: České vysoké učení technické v Praze
13. Program na školní rok 1947- 48 (1947). Praha: České vysoké učení technické v Praze
14. Archív ČVUT, fond Rektorát, 1948/48/Branná výchova na vysokých školách – pochodová cvičení posluchačů
15. Program na školní rok 1949- 50 (1949). Praha: České vysoké učení technické v Praze
16. Archív ČVUT, fond Rektorát, 1952/Katedra tělesné výchovy
17. Archív ČVUT, fond Rektorát, 1953/Katedra tělesné výchovy- výroční zpráva o činnosti
18. Archív ČVUT, fond Rektorát, 1954/55, Návrhy na zřízení kateder na F2, F3.
19. AČVUT, fond Rektorát, 1956/KTV- různé
20. AČVUT, fond Rektorát, 1957/58
21. AČVUT, fond Rektorát, 1956/57, škol (MŠK) 4- 01.
22. AČVUT, fond Rektorát, 1958/ zprávy o KTV inženýrského stavitelství o činnosti za letní semestr 1957/58 a o letních výcvikových kurzech
23. AČVUT, fond Rektorát, 1958/Výroční zpráva KTV FSI v Praze za šk.r.1957/58
24. AČVUT, fond Rektorát, 1958/Výroční zpráva KTV FEL v Praze za šk.r.1959/60
25. AČVUT, fond Rektorát, 1961/Zápis z 8.porady (mimořádné) sdružení KTV na ČVUT ze dne 18.3.1961
26. AČVUT, fond FEL/47/1966/67/Výroční zpráva o činnosti KTV FEL za šk.r.1965/66
27. AČVUT, fond FEL/47/1973/74/Zápis z porady 28.5.1974
28. <http://www.utvs.cvut.cz>